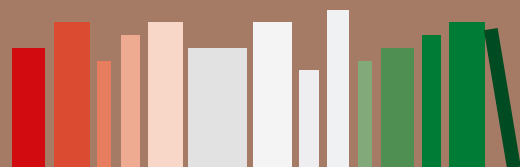

5/2024

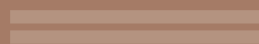

BIBLIOTEKARZ GORZOWSKI

Pismo Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim

ELŻBIETA ZALEWSKA

W ŚWIECIE CYFROWYCH
WYPOŻYCZEŃ – REFLEKSJE
PO WIZYCIE PRACOWNIKÓW
DZIAŁU INSTRUKCYJNO-
METODYCZNEGO
W BIBLIOTECIE ŚLĄSKIEJ

AGNIESZKA POSPIESZNA

BIBLIOTEKA PRZESTRZENIĄ
DLA MUZYKI I MŁODYCH TALENTÓW

Spis treści

Artykuły

- 4** W świecie cyfrowych wypożyczeń – refleksje po wizycie pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego w Bibliotece Śląskiej / Elżbieta Zalewska 4
- 10** Biblioteka przestrzeni dla muzyki i młodych talentów 10 / Agnieszka Pospieszna 10
- 14** Wielowariantowe aspekty strategii wobec wielokulturowych odbiorców w Bibliotece Herberta 14 / Klaudia Makasów 14

Szkolimy się

- 18** Międzynarodowa konferencja naukowa „Non nova, sed novae. Fotografie i pocztówki w zasobach bibliotek, archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych” / Magdalena Matuszewska 18
- 21** Warsztaty z dociekań filozoficznych a umiejętność głębokiego czytania / Katarzyna Patyk 21
- 24** Konferencyjna jesień w Regionie / Grzegorz Urbanek, Magdalena Kubacka, Patryk Lewandowski 24
- 28** XLIV Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP ph. „Bibliografia regionalna – współczesne dylematy i wyzwania” / Gabriela Rodak 28
- 30** Nasz ewolucyjny czas. Co wyniostyśmy z 16. Forum Młodych Bibliotekarzy w Toruniu? / Angelika Figmąka, Eliza Madej 30
- 32** Konferencje w bibliotece – dla zdrowia / Katarzyna Maciantowicz 32

Z terenu

- 36** Młodzieżowe kino w gminie Bogdaniec
- 38** TOP 10 WYPOŻYCZALNI NAUKOWEJ 38 / Katarzyna Patyk 38

Pismo Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim

Kontakt, wydawca

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Zbigniewa Herberta
ul. Sikorskiego 107
66-400 Gorzów Wielkopolski
www.wimbp.gorzow.pl
e-mail: bibliotekarzgorzowski@wimbp.gorzow.pl
tel. 957 23 89 00

Redakcja

Redaktor naczelna
Magdalena Matuszewska
m.matuszewska@wimbp.gorzow.pl
Magdalena Kubacka

ISSN 2719-5066

Korekta

Magdalena Kubacka

Skład

Sebastian Wróblewski

Autorzy

Elżbieta Zalewska, Agnieszka Pospieszna, Magdalena Matuszewska, Katarzyna Patyk, Grzegorz Urbanek, Magdalena Kubacka, Patryk Lewandowski, Gabriela Rodak, Angelika Figmąka, Eliza Madej, Katarzyna Maciantowicz

Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji i skrótów materiałów oraz do nadawania własnych tytułów. Redakcja zastrzega sobie prawo do publikacji w swojej witrynie internetowej materiałów drukowanych w „Bibliotekarzu Gorzowskim” bez osobnego powiadomienia i wynagrodzenia ich autorów. Materiały niewykorzystane nie będą odsyłane do autorów.

Drodzy Czytelnicy,

W piątym numerze „Bibliotekarza Gorzowskiego” zapraszamy do lektury artykułów obejmujących szeroką tematykę z obszaru działalności bibliotekarskiej.

Szczególnie polecamy artykuł Elżbiety Zalewskiej, która kieruje Działem Instrukcyjno-Metodycznym Biblioteki Herberta pt. „W świecie cyfrowych wypożyczeń – refleksje po wizycie pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego w Bibliotece Śląskiej”. Autorka próbuje odpowiedzieć na szereg pytań, które stawiają sobie bibliotekarze, m.im. jak i czy warto udostępniać zbiory w cyfrowej rzeczywistości, oraz jak radzić sobie z problemami cyfrowych wypożyczeń.

Rok 2024 to dla bibliotekarzy gorzowskiej książnicy to rok szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji. Zapraszamy do lektury artykułów, w których autorzy dzielą się swoimi spostrzeżeniami, doświadczeniami i refleksjami, a także pomysłami na promocję działań czytelniczych.

Kino w bibliotece – proszę bardzo! „Młodzieżowe kino w gminie Bogdaniec”. Artykuł o wspaniałej inicjatywie bogdanieckiej biblioteki. Młodzi ludzie właśnie w przestrzeni biblioteki znaleźli przyjazne miejsce na swoją inicjatywę, napisali projekt i zdobyli pieniądze na jego realizację. Efekt – w bogdanieckiej bibliotece mieści się kino!

W „Bibliotekarzu Gorzowskim” nie może zabraknąć bibliotecznej listy przebojów. Tym razem Top 10 Wypożyczalni Naukowej.

Przyjemnej lektury!

Magdalena Matuszewska
Redaktor naczelna

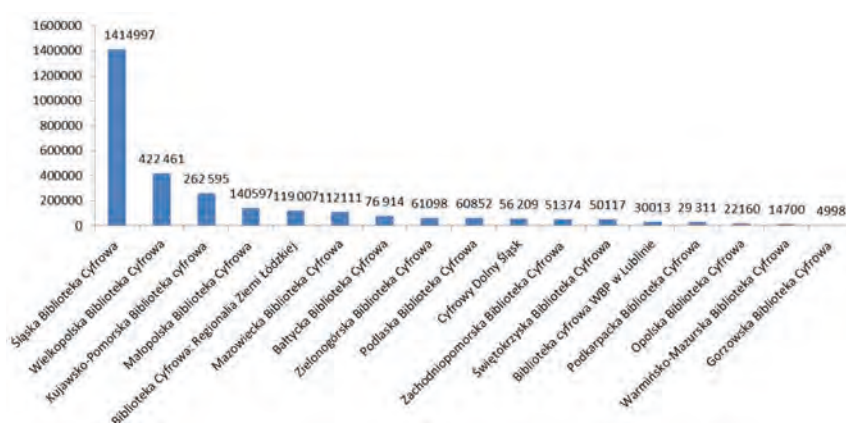

Instytut Mediów Cyfrowych „Digitalium” – skaner 3D. Fot. Michał Kusiak

Elżbieta Zalewska

**W świecie cyfrowych wypożyczeń
– refleksje po wizycie pracowników
Działu Instrukcyjno-Metodycznego
w Bibliotece Śląskiej**

Biblioteki publiczne na całym świecie, a co za tym idzie także w Polsce, od wielu lat aktywnie włączają się w proces digitalizacji oraz upowszechniania dokumentów elektronicznych. W procesie tym istotną rolę odgrywają biblioteki wojewódzkie, które posiadają odpowiednie zasoby kadrowe oraz finansowe. Aktualnie w całym kraju wszystkie biblioteki wojewódzkie w miarę posiadanych możliwości digitalizują i udostępniają treści cyfrowe, tworząc bądź współtworząc z innymi instytucjami biblioteki cyfrowe. Działania te mają na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego (biblioteki wojewódzkie digitalizują lokalne i historyczne zbiory, aby zabezpieczyć je na przyszłość) oraz umożliwienie użytkownikom dostępu do zasobów online, eliminując bariery geograficzne. Proces ten przebiega jednak nierównomiernie, co oznacza, że tempo transformacji różni się w zależności od poszczególnych bibliotek. Niektóre placówki szybko adaptują nowe technologie i wdrażają usługi cyfrowe, podczas gdy inne zmagają się z ograniczeniami finansowymi, technicznymi lub kadrowymi, co spowalnia ten proces. Różnicowanie w ilości publikowanych materiałów cyfrowych prezentuje poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne DIM na podstawie danych udostępnionych na stronach internetowych bibliotek cyfrowych w dniu 07.11.2024 r.

Niezaprzeczalnym liderem w publikowaniu materiałów cyfrowych wśród bibliotek publicznych w Polsce jest Biblioteka Śląska (BŚ), w strukturze której działa Instytut Mediów Cyfrowych „Digitarium”. Komórka ta powstała w 2018 r., lecz jej początki sięgają 1998 r., kiedy opracowano pierwszą koncepcję pn. Śląska Biblioteka Wirtualna. Do rozwoju pracowni przyczyniło się pozyskanie środków zewnętrznych – projekty „Społeczna Pracownia Digitalizacji” (MKiDN, Mecenat 2007) oraz Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych (MKiDN, PO LiŚ 2007–2013) przyniosły – prócz rozbudowy infrastruktury serwerowej, pracowni digitalizacji i utworzenia zespołu specjalistów – stopniową formalizację działań. W 2008 r. utworzono Społeczną Pracownię Digitalizacji (SPD), a w 2013 r. Dział Mediów Cyfrowych „Digitarium”. Wówczas też opracowano strategiczną koncepcję regionalnego klastra informacyjnego, tj. powiązania i docelowej integracji usług informacyjnych Biblioteki Śląskiej, a w perspektywie – innych instytucji regionu¹.

Na szczególną uwagę zasługuje Społeczna Pracownia Digitalizacji (SPD), której pracownikami są głównie wolontariusze pozyskiwani dzięki współpracy z Uniwersytetem

Trzeciego Wieku w Katowicach. Grupa seniorów z wielką pasją, angażuje się w tworzenie cyfrowych zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Osoby te „... stanowią najbardziej stały, 14-osobowy zespół SPD i, w zależności od swoich możliwości, przychodzą do Pracowni 1-3 razy w tygodniu. Niezależnie od skanowania mogą oni korzystać dla własnych potrzeb z dostępu do Internetu, a także z innych ofert Biblioteki. Średni czas przysposobienia do skanowania i poprawek graficznych dla seniorów nieposiadających umiejętności obsługi komputera wynosi ok. 20 godzin. Każdy z wolontariuszy, który wykona świadczenie na rzecz SPD, ma prawo do otrzymania zaświadczenia potwierdzającego zaangażowanie. Ponadto każdy, kto wykona 10 tysięcy skanów, otrzymuje pamiątkowy dyplom z podziękowaniem od BŚ². Wypracowany model współpracy zapewnia obu stronom wiele korzyści, wolontariusze wnoszą swój wkład w postaci pracy, w zamian otrzymują szereg szkoleń podnoszących kompetencje cyfrowe m.in. „obsługę skanera, wstępną parametryzację jego oprogramowania (nadanie nazwy plikom, wybór katalogu składowania) oraz obsługę prostego programu do obróbki grafiki (XnView471 na licencji freeware), umożliwiającego proste czynności filtrowania (wzmacnianie szczegółów, zmianę kontrastu, jasności) pojedynczych plików, jak i ich wsadowe przetwarzanie³, oraz okazję do nawiązywania kontaktów z innymi ludźmi, co zapobiega samotności i wzmacnia ich poczucie przynależności do społeczności.

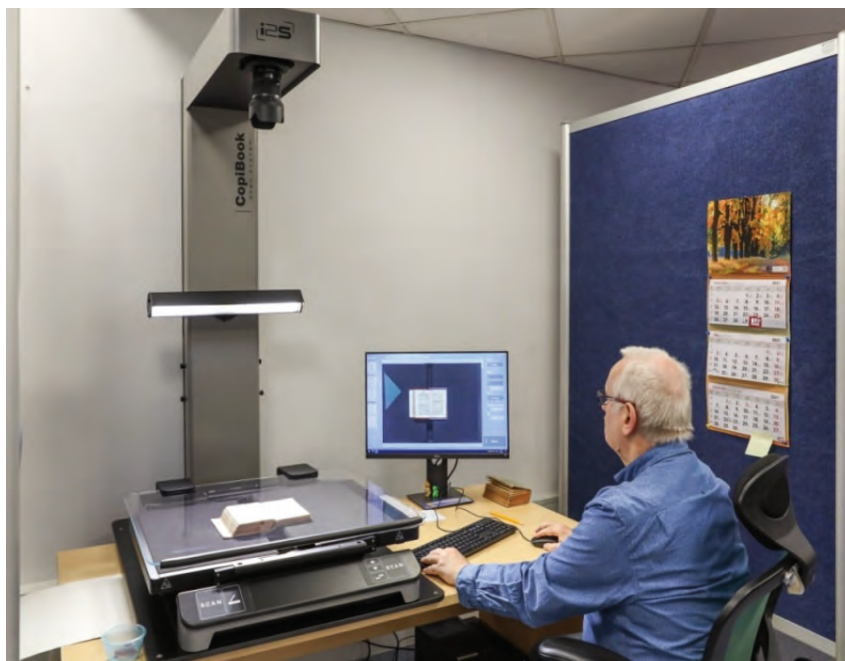
Dział Mediów Cyfrowych „Digitarium”

Komórką zarządza dr Remigiusz Lis, pełnomocnik dyrektora ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitarium” oraz autor wielu publikacji,

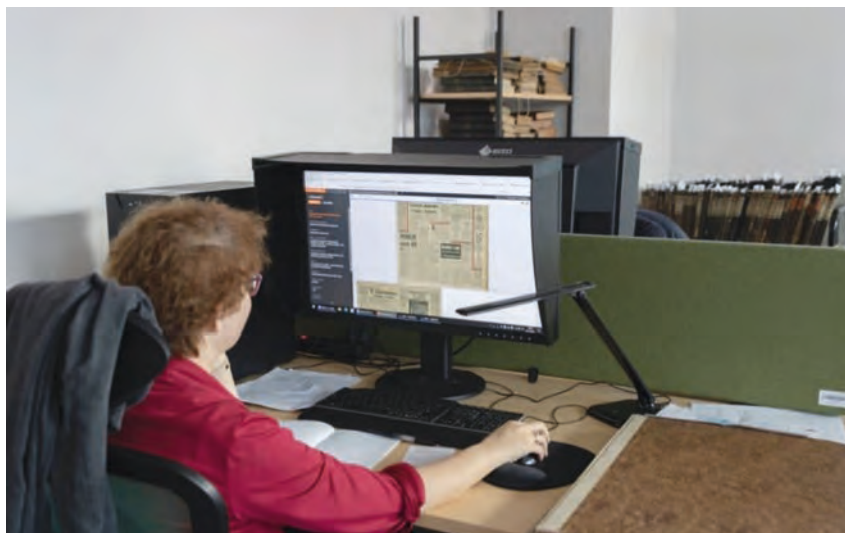
m.in. dotyczących Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Pracę działu opisuje w ten sposób: „DIGITARIUM realizuje zadania cyfryzacji na terenie województwa śląskiego w zakresie m.in. archiwizacji cyfrowych zasobów, edukacji na rzecz instytucji kultury i nauki, tworzenia regionalnego klastra informacyjnego, prac projektowych i koncepcyjnych digitalizacji, koordynowania ŚBC, angażowania wolontariatu i udzielania wsparcia współpracującym instytucjom”⁷⁴.

Odwiedzając pomieszczenia Działu Mediów Cyfrowych „Digitarium”, już od pierwszego momentu można dostrzec profesjonalizm i pasję zespołu pracującego na miejscu. Wieloletni przemyślany proces planowania i wdrażania rozwiązań pozwalających na rozwój tego działu stanowi fundament jego obecnych osiągnięć i możliwości. Zarówno wielość projektów oraz wdrożonych rozwiązań z zakresu digitalizacji zbiorów to temat, który posłużyć może do napisania nie tylko artykułu, ale i szerszych rozpraw naukowych. Efektem wielu lat intensywnej pracy jest dzisiejszy cyfrowy zasób Biblioteki Śląskiej, w której skład wchodzi: Śląska Biblioteka Cyfrowa, Bibliografia Regionalna Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Eduś – Platforma Edukacji Regionalnej, Ewoś – Encyklopedia Województwa Śląskiego, Geohist – Słownik Geograficzno-Historyczny oraz Ariadna – regionalny agregator informacji.

Dzięki wielu inwestycjom w cyfryzację zbiorów Biblioteka Śląska udowodniła, że warto stawiać na rozwój zasobów cyfrowych oferowanych przez nowoczesne biblioteki. Wirtualne odwiedźiny w ŚBC oraz liczba wyświetlonych publikacji robią ogromne wrażenie i mogą wskazywać, że kolejne lata przyniosą dalsze wzrosty wykorzystania materiałów cyfrowych oferowanych przez biblioteki oraz innych dostawców treści cyfrowych.

Instytut Mediów Cyfrowych „Digitarium” – pracownia skanerów. Fot. Michał Kusiak

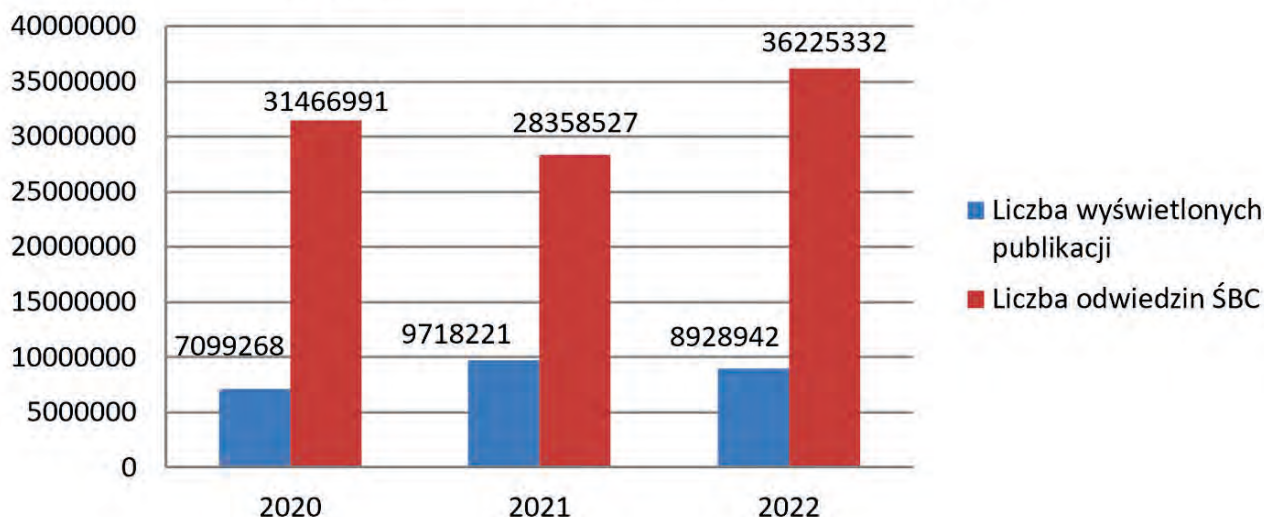

Instytut Mediów Cyfrowych „Digitarium” – pracownia korektorsko-redaktorska. Fot. Michał Kusiak

Instytut Mediów Cyfrowych – Społeczna Pracownia Digitalizacji. Fot. Michał Kusiak

Śląska Biblioteka Cyfrowa w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie własne (na podstawie sprawozdań BŚ)

Innowacyjną usługą wkraczającą do bibliotek jest wypożyczanie książek bez nośników fizycznych na zasadzie modelu „one copy – one user” (jednak kopia – jeden użytkownik). Oznacza to, że biblioteki mogą bezpośrednio kupować ebooki w księgarniach internetowych bądź innych legalnych źródłach, a następnie wypożyczać je poprzez system biblioteczny. W tym obszarze Biblioteka Śląska również wyznacza trendy, wypożyczając książki z własnych zasobów w formatach PDF i EPUB.

Oferta ta spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony czytelników BŚ – tylko w roku 2024 do 30 października wypożyczono 7738⁵ egzemplarzy książki elektronicznej. Usługa ta jest innowacyjna jeszcze w innym aspekcie, mianowicie Biblioteka „pracuje” nawet wtedy, kiedy jest fizycznie zamknięta, a wypożyczane pliki rejestrowane są podobnie jak wypożyczenia fizyczne poprzez system biblioteczny, tyle że bez udziału bibliotekarza.

Zbiory cyfrowe oferowane przez WiMBP im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim

Cyfryzację zbiorów rozpoczęto w 2006 r., poddając digitalizacji czasopisma regionalne z własnych zasobów. Z racji braku odpowiedniego sprzętu i oprogramowania procesem digitalizacji zajęła się firma Digital Center z Poznania. W roku 2015 w ramach rządowego Programu Wieloletniego Kultura – Priorytet „Digitalizacja” pozyskano środki finansowe na utworzenie Gorzowskiej Biblioteki Cyfrowej. Dzięki uzyskanemu dofinansowaniu powstała Pracownia Digitalizacji wyposażona w niezbędny sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem. Od tego momentu rozpoczęła się cyfryzacja własnych zasobów, jak również materiałów udostępnionych przez osoby prywatnie oraz inne instytucje. Rozszerzając pakiet usług cyfrowych, Gorzowska Książnica umożliwiła użytkownikom dostęp do kilku baz m.in. ACADEMICA, LEX, baz udostępnianych w ramach programu „Ameryka w twojej bibliotece”, Multimedialnej Encyklopedii Gorzowa i oczywiście Gorzowskiej Biblioteki Cyfrowej.

Śląska Biblioteka Cyfrowa DOSTĘP ONLINE DO E-BOOKÓW I AUDIOBOOKÓW

Wszystkie pola Rozszerzone Szukaj

Powrót do listy wyników 1 z 4 Następny

99 Cytuj Ekspozycja Biblioteki Działaj do schowka

Szczegóły MARC 21 Recenzje i oceny

Tytuł pełny: Obrazy kierowania : teorie, opinie o zarządzaniu zasobami ludzkimi / Waldemar Steinmach
Tytuł: Obrazy kierowania : teorie, opinie o zarządzaniu zasobami ludzkimi
Autorzy: Steinmach, Waldemar
Wydawca: Warszawa : "Placet"
Rok wydania: 2004
Opis fizyczny: 224 s. : 24 cm
ISBN: 8385428879
Temat: Komunikacja społeczna
 Kadry - polityka
Gatunek / Forma: E-booki
 Książka

Dokumenty przeznaczone do wypożyczenia

Sygnatura: E 203
 Status: dostępna
 Stan fizyczny: nowa
 Uwagi do stanu fizycznego: PDF EPUB
 Obsługiwane agendy: Wyświetl listę

✓ Dostępny
 Sprawdź status
 E-book: PDF, EPUB

Źródło: Katalog OPAC BŚ

Kolejnym krokiem w zwiększaniu dostępu do zasobów cyfrowych dla czytelników było podpisanie umowy z prywatnym dostawcą treści cyfrowych, firmą Legimi, w czerwcu 2018 r. Dzięki temu użytkownicy Biblioteki uzyskali dostęp do szerokiej oferty e-booków i audiobooków, które można czytać i słuchać na różnych urządzeniach, takich jak smartfony, tablety czy czytniki e-booków. Usługa ta spotkała się z dużym zainteresowaniem, a jej popularność stale rośnie, co potwierdzają dane przedstawione na poniższych wykresach. Wyraźnie widać tendencję wzrostową, zarówno w liczbie wypożyczeń, jak i w liczbie aktywnych użytkowników.

Wypożyczenia cyfrowe – aktualne problemy

Nowe usługi – niezależnie od sfery, jakiej dotyczą, w procesie wdrażania zawsze ujawniają różnorodne problemy. Tak samo dzieje się w przypadku transformacji w sferze dostępu do słowa pisanego (w wersji cyfrowej). Aktualnie jednym z wielu problemów jest brak jednolitego standardu dostępu do treści cyfrowych. Platformy oferujące książki cyfrowe różnią się funkcjonalnościami, a także formatami udostępnianych pozycji, co bywa problematyczne dla użytkowników, szczególnie mniej zaznajomionych z technologią. Kolejną barierę stanowią ograniczenia

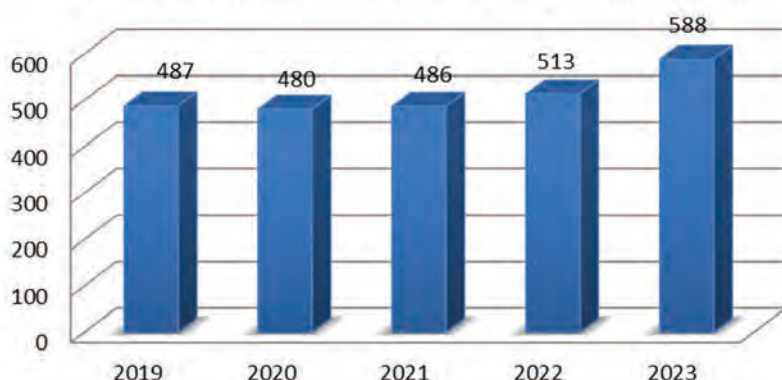
licencyjne oraz prawa autorskie – wysokie koszty licencji na książki cyfrowe mogą ograniczać ich dostępność w bibliotekach, zwłaszcza mniejszych o skromniejszych budżetach. W aspekcie udostępniania treści cyfrowych przez biblioteki pojawiają się trudności z monitorowaniem i raportowaniem wypożyczeń cyfrowych. Ostatnim, lecz bardzo ważnym problemem jest ryzyko utraty danych. Książki cyfrowe są uzależnione od technologii, a dostęp do nich może być utrudniony w przypadku awarii platform, zmian warunków licencyjnych lub nawet zamknięcia usług przez dostawców.

Cyfrowa przyszłość słowa pisanego

Nie ulega wątpliwości, że zmiany w sposobie odbioru słowa pisanego będą postępować. Nowe pokolenia wychowane „ze smartfonem w ręku” będą bardziej skłonne sięgać po treści cyfrowe niż po tradycyjne książki papierowe. Aktualnie trwa proces transformacji, który trafnie opisał Jacek Dukaj w książce „Po piśmie”: „Znajdujemy się w okresie przejściowym między kulturą pisma i kulturą postpiśmienną (...) Mechanizm »wyzwalania pisma« napędzają miliardy wyborów producentów i konsumentów kultury. Nie napiszę listu – zadzwonię. Nie przeczytam powieści – obejrzę serial. Nie wyrażę politycznego sprzeciwu w postaci artykułu – nagram filmik i wrzucę go na YouTube’a. Nie spędzam nocy na lekturze poezji – gram w gry. Nie czytam autobiografii – żyję celebrow na Instagramie. Nie czytam wywiadów – słucham, oglądam wywiady. Nie notuję – nagrywam. Nie opisuję – fotografuję”⁶.

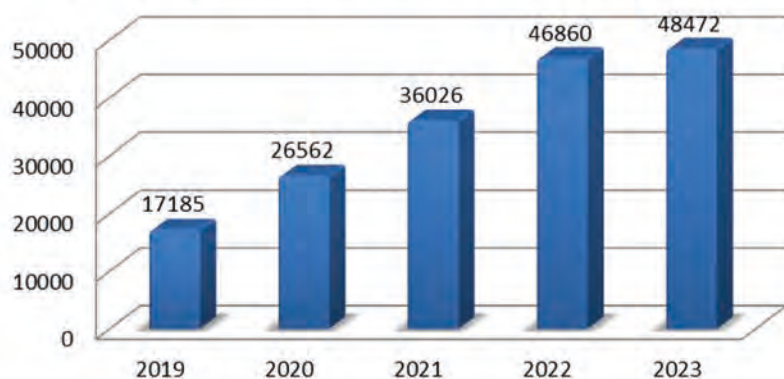
Rozwój usług cyfrowych w bibliotekach to proces nieodwracalny. Rosnące statystyki pobierania plików z zasobów bibliotek oraz innych baz aktualnie oferujących treści cyfrowe potwierdzają ten stan i zachęcają do refleksji nad sposobem

WiMBP
Liczba użytkowników wypożyczalni Legimi

Źródło: Opracowanie własne DIM

WiMBP
Liczba wypożyczeń publikacji cyfrowych Legimi

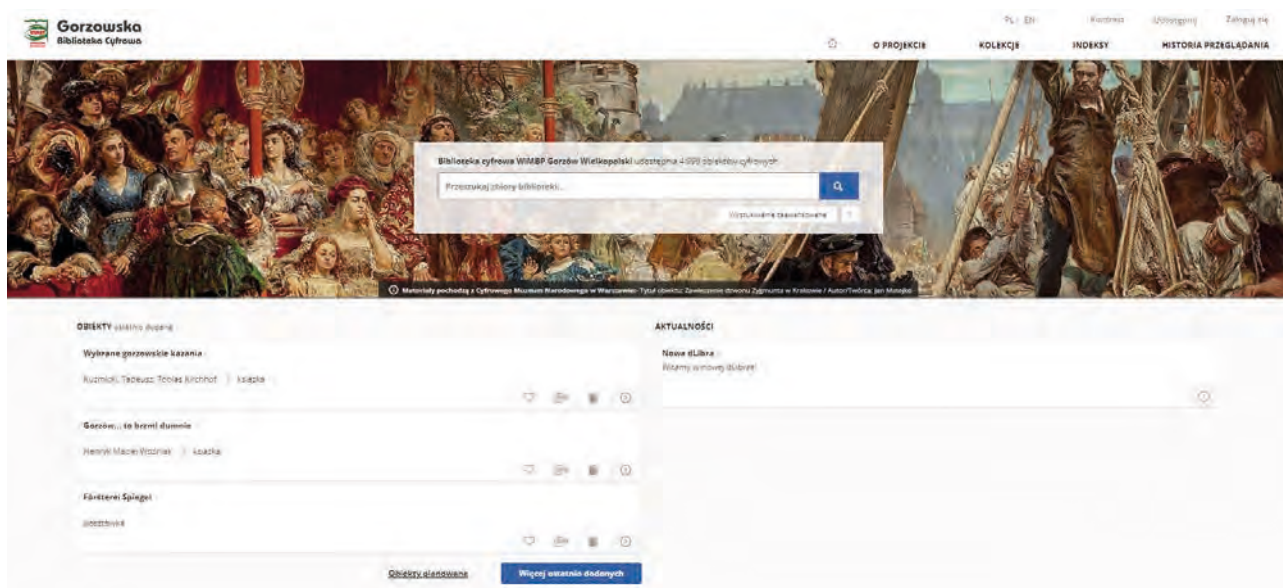

Źródło: Opracowanie własne DIM

przeprogramowania zasobów finansowych i kadrowych w taki sposób, aby sprostać zadaniom, jakie stawia cyfryzacja usług w sferze udostępnień zbiorów bibliotecznych. Nie oznacza to, że książka kodeksowa zniknie z dnia na dzień; książki papierowe nadal cieszą się największym zainteresowaniem, jeśli wziąć pod uwagę czytanie dla przyjemności. Gdyby zatrzymać się w tym miejscu, można byłoby wyciągnąć wniosek, że tak było, jest i będzie. Nic bardziej mylnego. Rozwój technologii, który coraz głębiej przenika życie współczesnego człowieka i bez którego trudno dziś funkcjonować, wymusza zmiany w zachowaniach użytkowników. Nowe pokolenia, przyzwyczajone do łatwego i szybkiego dostępu do usług elektronicznych oraz korzystania z różnorodnych aplikacji w niemal każdym aspekcie życia, częściej wybiorą wersję cyfrową książki niż

tradycyjną, oferowaną przez biblioteki. Wybór ten, poza wygodą, będzie podyktowany także innymi czynnikami, mianowicie pozwoli uniknąć opłat za zniszczenie bądź przetrzymanie wypożyczonych książek (plików), które nie ulegają fizycznemu zużyciu, a ich dostępność jest niezależna od ograniczeń czasu wypożyczenia czy fizycznej lokalizacji. Już dziś w krajach wysokorozwiniętych korzystanie z ebooków przez czytelników bibliotek publicznych rozwija się i odnotowuje wzrosty wskaźników, o jakich można marzyć w przypadku wypożyczeń tradycyjnych. Przykładem, który warto przywołać jest aplikacja Libby, która zyskała ogromną popularność na całym świecie, zwłaszcza w krajach anglojęzycznych. Jest to popularna aplikacja do wypożyczania e-booków i audiobooków, dostępna w bibliotekach publicznych. Została opracowana przez firmę OverDrive,

która współpracuje z ponad 90 000 bibliotekami na całym świecie, umożliwiając użytkownikom dostęp do szerokiej gamy cyfrowych zasobów. „Zgodnie z raportem OverDrive z 2023 r., wypożyczenia e-booków i audiobooków znacząco wzrosły. E-booki wypożyczono 370 milionów razy, co stanowi wzrost o 12%, a audiobooki – 235 milionów razy, co to wzrost o 23%. Wiele systemów bibliotecznych w siedmiu krajach osiągnęło po 1 milionie wypożyczeń cyfrowych...”⁷. Dzięki Libby dostęp do książek jest prostszy, a biblioteki publiczne mogą zaofiarować nowoczesne usługi w obliczu rosnącego zapotrzebowania na treści cyfrowe. Aplikacja ta nie jest jeszcze dostępna w Polsce, lecz jej przykład może wskazywać kierunek, w jakim biblioteki publiczne będą podążać, oferując dostęp do wypożyczeń cyfrowych.

1 <https://bs.katowice.pl/dla-czytelnikow/inne-agendy/institut-mediow-cyfrowych-digitarium/> [dostęp: 11.11.2024].

2 R. Lis: *Model regionalnej biblioteki cyfrowej na przykładzie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej*, Katowice 2020, <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/497994/edition/466696> [dostęp 18.12.2024].

3 Ibidem, s. 235.

4 Ibidem.

5 Dane przekazane przez BŚ.

6 J. Dukaj, *Po piśmie*, Kraków 2019, s. 186, 234-235.

7 <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/libraries/article/94025-overdrive-reports-another-record-year-for-digital-library-circulation.html> [dostęp: 06.12.2024].

Agnieszka Pospieszna

**Biblioteka przestrzenią dla muzyki
i młodych talentów**

Platon mawiał: „Muzyka to dusza wszechświata, skrzydła umysłu, lot wyobraźni i całe życie”. Cyceeron zaś uważał, że: „Do szczęścia człowiekowi potrzeba ogrodu i biblioteki”. Współczesna biblioteka może z powodzeniem tworzyć miejsce, gdzie książki i muzyka będą duchową przestrzenią dla każdego człowieka.

Już w publikacji Biblioteki Narodowej i Instytutu Książki i Czytelnictwa z lat 80. ubiegłego wieku, dostępnej na półce gorzowskiej biblioteki, możemy przeczytać o tym, że „zrozumiąty dla wszystkich język muzyki, jeden z ważnych czynników wychowania estetycznego, stał się już nieodłącznym elementem w działalności bibliotek”¹. Wiadomo przecież od dawna, że muzyka jest sztuką, która najbardziej przemawia do ludzkich serc. Obok tradycyjnych wypożyczalni książek powstały zatem wypożyczalnie (biblioteki) muzyczne, stając się miejscami specjalne gromadzącymi zapisy muzyczne (nagrania, nuty, etc.)

Muzyka jednak nie musi gościć tylko na bibliotecznych regałach. Jej dźwięki mogą wypełniać przestrzeń biblioteczną za sprawą inicjatyw muzycznych podejmowanych przez bibliotekarzy i we współpracy z zaprzyjaźnionymi stowarzyszeniami muzycznymi. Melodie rozbrzmiewające w holu biblioteki, towarzyszące codziennym czynnościom związanym z obsługą czytelnika, czy użyczając czas innym osobom pojawiającym się w budynku mają korzystny wpływ na wizerunek biblioteki. Dźwięki muzyki, w szczególności utwory klasycznych kompozytorów, wpływają na wrażliwość muzyczną również najmłodszych użytkowników biblioteki przyprowadzanych do placówki przez dorosłych opiekunów. Wzbudzają też zainteresowanie jej działalnością kulturalną.

Co daje muzyka? Pozytywnie wpływa na współpracę międzyludzką i silniejszą spójność społeczną,

pozytywniejsze emocje, łagodzenie konfliktów, lepsze zdrowie psychiczne, a nawet sprawia, że świat staje się piękniejszy, bo uśmiejemy się do siebie. Pozwala marzyć. Dlatego też niemal żaden współczesny człowiek nie może obejść się bez muzyki na co dzień. Wynika to również z potrzeby wyrażania własnych emocji i aktywnego rozwoju, także zdolności muzycznych. W publikacji „Ucho i umysł. Szkice o doświadczeniu muzyki” dr hab. Anna Chęćka-Gotkowicz zwraca uwagę na to, że muzyka jest czymś więcej niż tylko przedmiotem słuchania – jest sposobem postrzegania czasu i przestrzeni². Często towarzyszy nam podczas czytania książek, słysząc ją też niekiedy w tle czytanego przez lektora audiobooka. Mózg człowieka ma też zdolność przetwarzania dźwięków mowy i muzyki, a osoby uważane z reguły za niemuzyczne także posiadają zmysł muzyczny. Warto pamiętać, że słuchając muzyki, tworzymy też pewien świat, nie tylko w sferze wyobraźni. Wypełniona muzyką przestrzeń biblioteki to całkowicie realna rzeczywistość, niezwykle ważna w kształtowaniu światopoglądu, zwłaszcza młodego pokolenia, dla którego biblioteka może tworzyć miejsce do zaprezentowania umiejętności muzycznych i pochwalenia się osiągnięciami. Książnica gorzowska z powodzeniem spełnia tę rolę.

W książnicy Herberta muzyka, szczególnie w klasycznym wydaniu, zagościła na dobre w przestrzeni bibliotecznej. Przestronny hol, sala audytoryjna, a nawet łącznik między zabytkowym budynkiem, czyli Willą Lehmana, a nowym obiektem biblioteki tworzą miejsca, gdzie świat książki wspaniale harmonizuje ze światem melodii.

Współpraca biblioteki z Gorzowskim Towarzystwem Muzycznym im. Henryka Wieniawskiego w Gorzowie Wielkopolskim i jego prezesem

Jerzym Jurdzińskim zaowocowała w 2023 r. sześcioma koncertami uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Władysława Jana Ciesielskiego i Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego w Gorzowie Wielkopolskim. Koncerty odbywały się między innymi pod hasłem: „Klasyka w bibliotece”. Od kwietnia do grudnia czytelnicy i goście odwiedzający książnicę mogli wysłuchać niezwykle utalentowanych, zdobywających już nagrody w swoich kategoriach wiekowych w ogólnopolskich konkursach, solistów i zespołów z klasy fletu Barbary Sawińskiej oraz młodych pianistów Tymoteusza i Nikodema Zalewskich z klasy fortepianu Mariny Rusak. Przed gorzowską publicznością wystąpili również uczniowie klasy skrzypiec Macieja Grygiela, członka orkiestry Filharmonii Gorzowskiej. Na szczególną uwagę zasługiwała Magdalena Łozińska, zdobywczyni V miejsca w Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Wandy Wiłkomirskiej w Częstochowie oraz I miejsca w Ogólnopolskim Konkursie Skrzypcowym im. Jadwigi Kaliszewskiej w Poznaniu. Natomiast w koncercie pod hasłem „Czarno-białe impresje” zagrali wyróżniający się uczniowie klasy fortepianu. Muzyka rozbrzmiewała także na koniec 2023 r. W koncercie zatytułowanym „Popołudnie z muzyką” można było posłuchać uczniów wszystkich klas skrzypiec z gorzowskich szkół muzycznych.

Fantastyczne wydarzenie miało miejsce także w tym roku. 16 maja w gorzowskiej bibliotece wystąpili uczniowie klasy śpiewu solowego śpiewaczki sopranowej Beaty Gramzy oraz ich przyjaciele, uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego w Gorzowie Wielkopolskim. Podczas koncertu zatytułowanego „Dźwiękiem i słowem” młodzi artyści wykonali kilkanaście utworów pochodzących między innymi

z repertuaru Wolfganga A. Mozarta („La ci darem la mano”, fragmenty opery „Don Giovanni”), Stanisława Moniuszki („Groźna dziewczyna”, „Polna różyczka”), Fryderyka Chopina („Pierścień”, „Śliczny chłopiec”), Mieczysława Karłowicza („Nie płacz nade mną”). Na fortepianie akompaniowały: Magdalena Bańkowska-Moskwa i Anastasiya Lukyanenko. Uczestnicy koncertu wysłuchali także w interpretacji młodzieży fragmentu „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza, „W sprawie monologów” Konstantego I. Gałczyńskiego, monologu Swentyny z poematu „Beniowski” Juliusza Słowackiego i innych interpretacji znanych utworów literackich. Połączenie muzyki i słowa okazało się wspaniałą i wyjątkowo trafioną formą prezentacji dla młodych artystów, a dla słuchaczy niezapomnianym czasem.

Z kolei 24 maja na koncercie opatrzonym hasłem: „Popołudnie z muzyką” wystąpił akordeonista Dawid Gigola, a następnie uczniowie klasy skrzypiec Macieja Grygiela i uczniowie klasy fortepianu Mariny Rusak z Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Gorzowie Wielkopolskim. Utalentowani młodzi artyści wykonali między innymi

utwory J. S. Bacha, F. Chopina, W. A. Mozarta, F. Mendelssohna i innych kompozytorów. Skrzypkom na fortepianie akompaniował Przemysław Kojtych-Kłysz.

Książnica Herberta organizuje też koncerty innych gatunków muzycznych. Dwa razy w bibliotece pojawiła się orkiestra dęta, raz udało się nawet połączyć dwie orkiestry w czasie polsko-niemieckiego muzykowania. W cyklu „Słowo i Muzyka” występowały też zespoły jazzowe i bluesowe.

W nawiązaniu do zasadności udostępniania młodym artystom przestrzeni publicznej warto przypomnieć, że w poprzednich latach w gorzowskiej bibliotece występował, będący chlubą miasta Gorzowa Wielkopolskiego, Aleksander Kaczuk-Jagielnik – baryton pochodzący z artystycznej rodziny, syn fotografa Piotra Jagielnika i malarki Agaty Kaczuk-Jagielnik. W sezonie artystycznym 2023/2024 Młody Artysta programu Global Talent National Opera Studio w Londynie. Gorzowscy wielbicieli muzyki i pięknego głosu doświadczyli duchowej uczyty w koncercie zatytułowanym „Z ziemi włoskiej do Polski – arie włoskie i pieśni polskie”, zorganizowanym z okazji

Dnia Niepodległości. Koncert odbył się w ramach wspomnianego wyżej cyklu „Słowo i Muzyka”. Organizatorami wydarzenia, które patronatem honorowym objęła ówczesna Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbieta Anna Polak, była Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta oraz Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Gorzowie Wielkopolskim. Barytonowi, wtedy jeszcze studentowi w klasie prof. Bogdana Makala w Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu na zabytkowym fortepianie Blüthnera z 1897 r. akompaniował młody pianista Michał Skowronek, student w klasie prof. Pawła Zawadzkiego w tejże uczelni. Obaj artyści, mimo młodego wieku, już wtedy byli laureatami licznych konkursów muzycznych. W świat muzyki zgromadzonych na koncercie wprowadzała Anetta Rajewska, dyrektorka gorzowskiej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Tadeusza Szelińskiego w Gorzowie Wielkopolskim. Podkreślała uniwersalność mowy muzyki, przedstawiała fakty z życia kompozytorów, wskazując na elementy polskości w ich biografii i twórczości. Program koncertu przygotował prof. Bogdan Makal,

a słuchacze usłyszeli między innymi pieśni patriotyczne i fragmenty opery „Flis” Stanisława Moniuszki oraz fragmenty uwertur i arie z oper Antonia Caldary, Antonia Vivaldiego, Alessandra Scarlattiiego oraz Wolfganga Amadeusza Mozarta i Josepha Haydna³.

Duża frekwencja na koncertach oraz zainteresowanie osób, które przybyły w tym czasie do biblioteki w celu wypożyczenia książek i przysłuchiwały się występom jest dowodem na to, że współczesna biblioteka nie musi kojarzyć się wyłącznie z miejscem cizy i bezzwzględnego

spokoju. W przestrzeni bibliotecnej jest przecież miejsce dla muzyki i jej miłośników. A edukacja muzyczna przydaje się każdemu z nas.

Gorzowskie Towarzystwo Muzyczne
im. Henryka Wieniawskiego zaprasza na **koncert**

Popołudnie z muzyką

Wykonawcy:
Wystąpią pianiści, uczniowie **Mariny Rusak**
z PSM I st. w Strzelcach Krajeńskich,
PSM I stopnia im. Jana Ciesielskiego
i PSM I i II stopnia im. Tadeusza Szelięowskiego
w Gorzowie Wielkopolskim

14.12.2024
godz. 17.00

*Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna
im. Zbigniewa Herberta
w Gorzowie
Wielkopolskim*
Sala 102
ul. Sikorskiego 101

1 *Muzyka w bibliotekach*, red. Helena Wiącek, Biblioteka Narodowa, Instytut Książki i Czytelnictwa, Warszawa 1980, s. 5.

2 Anna Chęćka-Gotkowicz, *Ucho i umysł*, Gdańsk 2012, str. 61.

3 <https://mojgorzow.pl/20201111362721/biblioteka-gorzow-wielkopolski-koncert-aleksandra-kaczuka-jagielnika-1605057243> [dostęp 29.06.2024].

Fot. pracownicy Oddziału Dziecięcego

Klaudia Makasów

**Wielowariantowe aspekty strategii
wobec wielokulturowych odbiorców
w Bibliotece Herberta**

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim od wielu lat organizuje działania zorientowane na wielokulturowych odbiorców. W dzisiejszym dysharmonijnym świecie, uwikłanym w wojny, lecz także oferującym możliwości obrania dobrowolnego miejsca egzystencji, istnieje potrzeba reorganizacji strategii działań ukierunkowanych na wielokulturowych odbiorców, którzy pojawiają się w polskiej przestrzeni publicznej, w tym w instytucjach kultury. W niniejszym artykule uwypuklone zostaną wydarzenia mające miejsce w ostatnim roku (2023) w murach gorzowskiej Książnicy.

Konflikt zbrojny w Ukrainie implikuje masowe pojawienie się w Polsce uchodźców wojennych. Z kolei ta sytuacja generuje potrzebę zapewnienia takich działań kulturalno-oświatowych, w których udział może wziąć każdy, bez względu na narodowość, poglądy polityczne, wyznanie religijne itd. Biblioteki, zwłaszcza publiczne, powinny sprostać temu zadaniu, gdyż, jak wiadomo, są powszechne i ogólnodostępne. Nie jest to jednakże zadanie łatwe; wymaga to od obecnych czytelników otwartości i zrozumienia na Innego¹, po to by nie miały miejsca konflikty między osobami kraju przyjmującego, a nowo przybyłymi. To także próba poszanowania kultury i tradycji imigrantów, a nie jak mogłoby się wydawać – celowej akulturacji (tym bardziej, iż większość uchodźców deklaruje powrót do swojej ojczyzny tuż po zakończeniu wojny). Ponadto przed samą kadrą biblioteczną rysują się wyzwania dotyczące kompetencji międzykulturowych (w tym z zakresu bezpieczeństwa kulturowego), które umożliwiłyby pracę z nowo przybyłymi, a także transmisji kultury wobec wielokulturowych odbiorców. Dlatego istotne jest organizowanie wydarzeń, które spajają grupę większościową z mniejszościową

oraz akcentują pozytywne aspekty wynikające z „różnorodności”.

Zarówno w roku 2023, jak i na początku roku 2024 (utrzymała się data 4 stycznia) Książnica Herberta zorganizowała *Świąteczne Popołudnie u Herberta – Wielokulturowe Spotkanie Świąteczno-Noworoczne* oraz *Słowo i Muzykę na Nowy Rok*. Istotą tych wydarzeń było zaakcentowanie różnorodności, a uroczystości miały charakter unifikacyjny. W 2023 r. zaproszeni lokalni goście rozpoczęli spotkanie od wspólnej lektury *Podwójne Święta* J. Jagiełło, która była tłumaczona na język ukraiński. Wprowadziło to uczestników w świąteczny nastrój, podobnie, jak występy artystyczne zespołów taneczno-wokalnych „Czerwona Kalina” na czele z kapelą Retro oraz Anną Porowską przy akompaniamencie fortepianowym Andrzeja Benia. Dyrektor Książnicy osobiście częstował gości samodzielnie przygotowanym wigilijnym kompotem, a dla najmłodszych odbiorców przygotowano warsztaty plastyczne, na których wykonano ozdoby choinkowe oraz zdobienie pierników. Dzieci odwiedził również Mikołaj/Dziadek Mróz, wręczając upominki książkowe. Świętowano do godzin wieczornych, a wydźwięk tego wydarzenia był pozytywny i optymistyczny. Dlatego powtórzono działanie w roku 2024 r. (*Słowo i Muzyka na Nowy Rok*),

które oprócz karaoke oferowało uczestnikom kontemplację poezji Romana Piechockiego oraz smaczny poczęstunek w postaci pierników.

Biblioteka gorzowska akcentuje również kulturę i obyczaje romskie. 20 kwietnia 2023 r. odbył się wernisaż „Cyganie na Ziemi Lubuskiej. Historia wiatrem i obrazem pisana” oraz warsztaty dla młodzieży poprowadzone przez Roksanę i Patrycję Mroczek-Wajs. Natomiast 18 lipca w ramach współpracy Biblioteki Herberta z Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej Gorzów Wielkopolski odbył się wykład prof. Piotra Krzyżanowskiego nt. *Cyganie / Romowie w Polsce 1945-1989*. Kultura Romska, zwłaszcza w Gorzowie Wielkopolskim, jest uwypuklana przez sam fakt bytności tej mniejszości etnicznej w mieście, lecz także bardzo dobrą współpracę z Edwardem Dębickim – poetą i kompozytorem cygańskim, muzykiem, założycielem zespołu Terno². W roku 2015 pod red. prof. Beaty Orłowskiej oraz prof. Piotra J. Krzyżanowskiego powstała publikacja *Cyganie/Romowie w Polsce: dawne i współczesne konteksty 1964 roku: księga dedykowana Panu Edwardowi Dębickiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin oraz sześćdziesiątą pracy twórczej i artystycznej*. Romowie stanowią integralną część społeczności lokalnej.

Fot. pracownicy Oddziału Dziecięcego

Inne działania podejmowane w roku 2023 r. na rzecz wielokulturowych odbiorców miały miejsce na polu naukowym: dotyczyły zorganizowania przez Dział Zbiorów Regionalnych (z kierowniczką Grażyną Kostkiewicz-Górską na czele) konferencji *Tatarzy na Ziemiach Zachodnich i Północnych Polski po 1945 r.*, we współpracy z Akademickim Centrum Badań Euroregionalnych w Gorzowie Wielkopolskim, Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej Gorzów Wielkopolski, Związkiem Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej, Urzędem Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, Miejskim Ośrodkiem Sztuki w Gorzowie Wielkopolskim, Lubuskim Urzędem Wojewódzkim w Gorzowie Wielkopolskim oraz Muzeum Lubuskim im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim. Spotkanie odbywało się pod Patronatem Honorowym Wojewody Lubuskiego oraz Patronatem medialnym „Przeglądu Tatarskiego” i miało miejsce 25 sierpnia. Wydarzenie rozpoczęło się w patio biblioteki od odsłonięcia pamiątkowej tablicy z okazji 75. rocznicy przybycia do Gorzowa Wielkopolskiego Tatarów Polskich oraz wręczenia odznaczeń przez władze miasta „Zasłużony dla Miasta Gorzowa Wielkopolskiego” dr Aleksandrowi Miśkiewiczowi, który znacząco się przyczynił dokumentując i publikując opracowania naukowe na temat dziejów Tatarów na ziemiach zachodnich. Występ Tatarskiego zespołu „Buńczuk” uświetnił

wydarzenie i tym samym zamknął część oficjalną przedsięwzięcia. Warto podkreślić, iż całe spotkanie miało charakter „otwarty”, zgromadziło sporą rzeszę odbiorców, nie tylko sympatyków i przyjaciół Tatarów. Pozwoliło to zaznajomić się społeczności lokalnej z kulturą i tradycją mniejszości etnicznej. Konferencja naukowa, która miała miejsce po części oficjalnej, pozwoliła zapoznać się także z historią Tatarów nakreśloną m.in. w wystąpieniu prof. Selima Chazbijewicza Ambadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego Rzeczypospolitej Polskiej w Kazachstanie oraz w wygłoszonych referatach. Zainteresowani tą tematyką mogą zapoznać się w publikacji pod redakcją B.A. Orłowskiej, P. Krzyżanowskiego i A. Miśkiewicza pt.: *Tatarzy w Polsce po 1945 roku: historia, religia, tożsamość*.

Jako że biblioteki charakteryzuje m.in. powszechność i dostępność, w Książnicy gorzowskiej 7 grudnia 2023 r. pod egidą Działu Zbiorów Specjalnych odbyło się spotkanie poświęcone tradycji judeochrześcijańskiej – Chanuce, która to jest fundamentem kultury europejskiej. Historię tożsamości Żydów na spotkaniu *Dlaczego w grudniu jemy pączki, czyli o Chanuce, żydowskim kalendarzu i społeczności żydowskiej we współczesnej Polsce* przedstawiła Dagmara Mańka-Wizor z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Wydarzenie było tym bardziej wyjątkowe, iż uczestnicy mieli możliwość poznania popularnej żydowskiej gry w bączka zwaną drejdem, skosztować żydowskich przysmaków, a przede wszystkim usłyszeć arcyciekawy wykład charakteryzujący kulturę i obyczaje żydowskie, a także zapoznać się z osobistymi doświadczeniami mówczyni na temat wielokulturowości.

Ponadto od 4 marca 2022 r. do chwili obecnej organizowane są zajęcia dla najmłodszych odbiorców pn. *Kolorowe sylaby – zajęcia animacyjno-językowo-plastyczne dla dzieci obcojęzycznych* w Oddziale Dziecięcym. Spotkania cieszą się dużym zainteresowaniem i przychodzą na nie głównie dzieci z Ukrainy. W większości jest to stała grupa odbiorców, chociaż zauważalny jest ruch migracyjny – do warsztatów dołączają nowe osoby. Dzięki stosowaniu interdyscyplinarnych metod pracy (arteterapii, lingwioterapii oraz biblioterapii) wschodnim sąsiadom łatwiej zaaklimatyzować się w nowym miejscu oraz uporać z doświadczoną traumą.

Świadome kultywowanie tradycji w dualistycznym ujęciu (celowy zabieg prowadzących), pozwala zapoznać nowo przybyłych z polską kulturą i tradycjami (dzięki czemu stają się ich świadomymi odbiorcami), jednocześnie zapewniając im poczucie bezpieczeństwa kulturowego.

Fot. pracownicy Oddziału Dziecięcego

Fot. pracownicy Oddziału Dziecięcego

Fot. pracownicy Oddziału Dziecięcego

Podczas spotkań poprawie ulegają również stosunki interpersonalne podopiecznych, którzy wśród własnej zbiorowości odczuwają zatrącone poczucie wspólnotowości.

Powyższe działania z czasem wyzwalają potrzebę integracji dzieci uchodźczych z osobami kraju przyjmującego. Oddział Dziecięcy podejmuje się również i takich unifikacji (np. na comiesięcznych warsztatach *Mali Artyści*, czy wydarzeniach ogólnodostępnych dla szerokiego grona odbiorców). Od 4 marca 2022 do 31.12.2023 r. odbyło się 88

warsztatów, w których udział wzięło 1859 dzieci.

Wybrane projekty to tylko wycinek rzeczywistych działań podejmowanych na rzecz wielokulturowych odbiorców, które miały miejsce w ostatnim roku w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim. Warte podkreślenia jest współpraca, jaką podejmuje Książnica z przedstawicielami mniejszości etnicznych i narodowych, która trwa od wielu lat i pozwala na pielęgnowanie wielokulturowych tradycji i obyczajów oraz akcentowanie różnorodności.

1 Za Przemysławem Grzybowskiem: „to osoba nie taka sama, jak Ja, ale odmienna, choć mimo różnic rozumiana. [...] Inny może zaliczać zarówno do kręgu My (tzw. Inny bliski – znany osobiście, bezpośrednio, np. członek rodziny, z którego odmiennością już się oswojono dzięki współżyciu od lat, a więc rozumie się go), jak i kręgu Oni (Inny daleki – ktoś żyjący poza kręgiem My, wprawdzie nieznanym osobiście, lecz rozumiany przynajmniej na pierwszy rzut oka, choćby pozornie, dzięki dostrzeżonym podobieństwom oraz dotychczasowemu doświadczeniu w kontaktach z osobami takimi jak on). Szczególnie Inny daleki, w zależności od tego, czym się odróżnia i jak bardzo jest niepoznany, może budzić ciekawość, zainteresowanie, chęć nawiązania kontaktu w celu bliższego poznania – a przynajmniej do nawiązania takiego kontaktu nie zniechęca. Dlatego łatwo jest wyobrazić sobie relację z Innym, budowanie więzi, otaczanie go opieką (jeśli tego chce) i wzajemne przekraczanie granic poznania (Grzybowski P., 2018, s. 21.)

2 https://encyklopedia.wimbip.gorzow.pl/d/debicki_edward/debicki_edward.html [dostęp: 18.01.2024 r.]

Magdalena Matuszewska

**Międzynarodowa konferencja naukowa
„Non nova, sed novae. Fotografie
i pocztówki w zasobach bibliotek,
archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych”**

W dniach 13-15 listopada 2024 r. odbyła się międzynarodowa konferencja, której obrady miały miejsce w Krakowie. Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim reprezentowała Magdalena Matuszewska, kierowniczka Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki Herberta. Łacińska maksyma „nie nowe, ale w nowy sposób przedstawione” w pełni oddaje zagadnienia, o których rozprawiano podczas konferencji poświęconej zbiorom specjalnym.

Celem spotkania była szeroko zakrojona, interdyscyplinarna refleksja zarówno nad historią fotografii i pocztówek, jak i nad ich wytwarzaniem, gromadzeniem, opracowaniem, przechowywaniem i udostępnianiem. Podjęto też próby określenia obecnego statusu tych zasobów w dobie powszechnej cyfryzacji, możliwości wykonania zdjęcia smartfonem właściwie przez każdego i wszędzie, wysyłania e-pocztówek oraz wszechobecności komunikatorów elektronicznych.

Powyżej wymieniony rodzaj zasobów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych prezentowany jest najrzadziej. Materiały te zawierają różnorodne informacje wymagające wielodzielniczej wiedzy potrzebnej do ich opracowania oraz przechowywania. Niewątpliwie są też pewnego rodzaju świadectwami, utrwaleniami, dowodami czegoś, co bezpowrotnie minęło. Konferencję poświęcono rozważaniom właśnie nad tymi dwoma materiałami. Przywoływana w tytule sentencja „Non nova, sed novae” to kwintesencja znaczenia utrwalania i powielania obrazów w formie fotografii i pocztówek. Znany widok, osoba czy przedmiot dzięki zastosowaniu odpowiednich technik stają się obiektami nie pojedynczymi, ale powszechnymi, powielalnymi, rozpowszechnianymi wciąż na nowo. Stają się elementami korespondencji, wymiany myśli i uczuć, pamięci, w końcu obiektami spuścizny, kolekcji czy handlu.

Organizatorzy – Polska Akademia Umiejętności oraz Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie podzielili tematykę spotkania na cztery sesje tematyczne: fotografie – ludzie, fotografie – kolekcje, pocztówki, pocztówki i fotografie.

Pierwszą sesję rozpoczęła Agnieszka Baszko, kustosz Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu wystąpieniem pt. „Mikroświaty, epizody, niehistorie. Opowieści z albumów fotograficznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu”. Biblioteka ta posiada najbogatszy publicznie dostępny zbiór oryginalnej zabytkowej ikonografii Poznania i Wielkopolski. Prelegentka na przykładzie wybranych obiektów ze zbiorów BUP przedstawiła międzywojenny mikroświat pewnego miasteczka w Wielkopolsce i epizody biograficzne kilku osób, oraz zasygnalizowała, że albumy fotograficzne stają się obecnie potencjalnym źródłem dla rozwijających się ostatnio animal studies. W ramach profilu biblioteki – ograniczonego terytorialnie i skupionego na ikonografii historycznej – bibliotekarze skupiają swą pracę na gromadzeniu, opracowaniu i udostępnianiu przede wszystkim grafiki, albumów graficznych, dawnych kart pocztowych, fotografii i albumów fotograficznych. Te ostatnie najczęściej traktowane są jako źródło materiału ikonograficznego stanowiącego utrwalenie widoku miejsca, świadectwo jakiegoś wydarzenia, czy ilustrację do czyjegoś życia. Zainteresowanie badaczy zwykle wzbudzają pojedyncze zdjęcia, znacznie rzadziej albumy wykorzystywane są w sposób kompleksowy.

Wystąpienie dr Aldony Chlewickiej-Maczyńskiej z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy pt. „Badania nad kolekcjami pocztówek w zbiorach Biblioteki UKW” koncentrowało się wokół podarowanych bibliotece dawnych pocztówek. Przedstawiła różnorodne

kolekcje i łączy je osoba adresata, bądź intencja darczyńcy lub kolekcjonera. Co interesujące, pierwsze pocztówki wpłynęły do Książnicy w związku z akcją: „Zbieramy pocztówki o Bydgoszczy i regionie”. Wtedy do zbiorów trafiło wiele kart o tematyce bydgoskiej, ale też pocztówki od anonimowego darczyńcy, które okazały się ważne ze względu na osobę adresata. Największa kolekcja pocztówek jest wynikiem współpracy z jednym z kolekcjonerów, który ze względów sentymentalnych postanowił wzbogacać zbiory Biblioteki UKW. Badania nad kartami pocztowymi prowadzą do interesujących wniosków i odkryć.

Wypowiedź Iwony Fischer, starszego kustosza z Archiwum Narodowego w Krakowie pt. „Pocztówka jako źródło do badań genealogicznych. O prywatnej kolekcji, pocztówkach nadsyłanych do rodziny i wydawanych przez Fischerów słów kilka” była niezwykle ciekawa ze względu na osobę prelegentki. Opowiadała bowiem o swojej rodzinie, w której nie brakuje kolekcjonerów. Przedstawiciele krakowskiej rodziny Fischerów od lat upodabali sobie pocztówki. Już w XIX w. Jan Franciszek Fischer wykonywał jedne z pierwszych tatrzańskich fotografii, aby wkrótce w swoim pierniczym i kolonialnym sklepie przy Rynku Głównym w Krakowie oferować pocztówki z widokami Tatr. Podczas licznych światowych podróży Fischerowie wysyłali karty pocztowe do rodziny – te stanowią wspaniały przykład aktywności turystycznej i pozostają piękną rodzinną pamiątką. Tadeusz Fischer, przewodnik tatrzański śladem przodków chodził po Tatrach i zgromadził pokaźną kolekcję tatrzańskich widoczków, jego syn Andrzej Fischer – przewodnik po Krakowie – zbiera pocztówki starego Krakowa. Autorka „wżeniona” do rodziny też gromadzi... pocztówki.

„Motywy bydgoskie na pocztówkach z kolekcji Wojewódzkiej

i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy” to kolejna prelekcja, dzięki której słuchacze mogli spojrzeć na utrwalone na pocztówce piękno Bydgoszczy z końca XIX i początku XX w. – na ujęcia największych ulic, interesujące kamienice, kościoły i pomniki. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy od lat skupia się na gromadzeniu i udostępnianiu materiałów regionalnych i wciąż poszerza swoje zasoby w tym zakresie. Pocztówki z motywami bydgoskimi są źródłem informacji dla historyków, kolekcjonerów oraz miłośników kultury i regionu. Oraz, co często bywa bardzo frapujące – wycinkiem niezwykle ciekawych historii zapisanych na odwrocie kart. Wystąpienie wskazało piękno miasta z przełomu wieków oraz kunszt tworzonych wówczas pocztówek.

Czy pocztówki zasługują na katalog? Takie pytanie zawarła w tytule swojego wystąpienia Marta Pawlik-Flisikowska zastanawiając się, czy możliwe jest stworzenie pełnego katalogu kart pocztowych. W środowisku osób zawodowo lub hobbyistycznie zajmujących się pocztówkami mówi się, że nie da się stworzyć pełnego katalogu kart pocztowych. Jakiegokolwiek klucza byśmy nie użyli – czy to tematycznego, chronologicznego, czy wydawniczego – zawsze prędzej czy później znajdzie się egzemplarz, którego nie uwzględniliśmy w naszym opracowaniu. Winę

za to ponosi popularność kart pocztowych, która w latach największego boomu, 1895–1918, przypominała niemalże wydawnicze szaleństwo. Stąd ta niepozorna z wyglądu pocztówka, której mnogość, ale także wielofunkcyjność od dawna dostarcza pracownikom instytucji kultury niemało kłopotów. Autorka zastanawiała się nad istniejącymi obecnie, choć nieobowiązującymi zasadami opisu kart pocztowych.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim jest jedną z dwóch publicznych bibliotek województwa lubuskiego o statusie naukowym. Szczególnym księgozbiorem dokumentującym przeszłość i teraźniejszość województwa lubuskiego są zbiory regionalne. Oprócz książek znajdują się wśród nich karty pocztowe oraz fotografie, których księżnica w Gorzowie posiada prawie 6,5 tysiąca. Połowa z nich wydana została przez 1945 r. Najcenniejszymi są przedwojenne pocztówki Gorzowa oraz miejscowości leżących w granicach dzisiejszego województwa. Najstarszą z nich datuje się na 1899 r. Od lat kolekcja pocztówek powiększa się; rozszerza się również zakres tematyczny kolekcji. Gorzowska Księżnica korzysta z każdej nadarzającej się okazji do promocji swoich zbiorów przedwojennych kart pocztowych, a organizowane w oparciu o nie wystawy cieszą się dużą popularnością.

Przygotowana w tym roku wystawa pt. „Pozdrowienia z Gorzowa” udowodniła, że wartość starych kart pocztowych doceniają nie tylko historycy czy muzealnicy, lecz także mieszkańcy ciekawi, jak wyglądało ich miasto w przeszłości.

Wątki podejmowane przez prelegentów wyraźnie wskazują na ogromne pole tematów, jakim zajmują się współczesne biblioteki, muzea i archiwa. Zbiory biblioteczne, w tym pocztówki i karty pocztowe – prywatne, rodzinne i pochodzące od pojedynczych darczyńców zawierają szeroki wachlarz materiałów i stanowią niezgłębione wciąż pole dla badaczy. Ich liczba i treść uzależnione są od charakteru działań, jakie podjęte zostały, by znalazły swoje miejsce we wspomnianych zbiorach. Czasem pozostawiano je jako dowody czyjejś bytności w danym miejscu oraz świadectwo pamięci i sympatii o adresacie – mają wtedy charakter przypadkowych zbiorów. Niekiedy jednak stanowią odrębne kolekcje, gromadzone pod określonym kątem jako efekt czasem wieloletnich działań. Bywają też włączone do zasobu w postaci kart pocztowych jako mniej lub bardziej regularna korespondencja. Pocztówki stanowią także nieocenione źródło wiedzy o ich właścicielach i kolekcjonerach. Każda karta pocztowa lub fotografia może być punktem wyjścia do opowiedzenia naszym Czytelnikom interesujących historii.

Katarzyna Patyk

Warsztaty z dociekań filozoficznych a umiejętność głębokiego czytania

Pod koniec kwietnia tego roku miałam okazję uczestniczyć w webinarium zorganizowanym przez Narodowe Centrum Kultury (NCK) pod nazwą: „Trendy w czytelnictwie. Jakie strategie edukacyjne mogą być skuteczne w rozwijaniu umiejętności głębokiego czytania w cyfrowym świecie?” Poprowadziła je Anna Jurek, wiceprezeska Fundacji Nowoczesnej Edukacji SPUNK, propagatorka programu filozofowania z dziećmi autorstwa Matthew Lipmana oraz autorka programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Podczas szkolenia padły niezwykle interesujące pytania, między innymi o to, czy dzięki warsztatom z dociekań filozoficznych jesteśmy w stanie pogłębić umiejętność głębokiego czytania? Jak w tym procesie może pomóc nam filozofowanie? Czy biblioteczna przestrzeń może stać się dobrym miejscem do zajęć i warsztatów filozoficznych?

Na początek trzeba zadać sobie pytanie: czym jest filozofia?

Według słownika języka polskiego PWN to „nauka zajmująca się ogólnymi rozważaniami na temat istoty i struktury bytu, ludzkiego poznania, zasad wartościowania, miejsca człowieka w świecie i jego poglądu na świat (...)”. Autorem samego terminu „filozofia” jest prawdopodobnie Pitagoras, który w VI w. p.n.e. użył go, by odróżnić mędrca – *sophos*, od filozofa właśnie – *philosophos*². Termin ten stanowi połączenie dwóch członów: *philein* – ‘miłować’, i *sophia* – ‘mądrość’. Wspólnie oznaczają więc umiłowanie mądrości.

Współczesne tempo życia narzuca nieustanną pogoń za pracą, karierą czy dobrami materialnymi. Brakuje czasu na zatrzymanie się i zastanowienie nad istotnymi żywymi kwestiami. Warsztaty z dociekań filozoficznych mogą pomóc zanurzyć się we wspólnej dyskusji, refleksji

i poszukiwaniu odpowiedzi na wiele nurtujących, trudnych pytań.

Czym właściwie są wspomniane warsztaty? To interaktywne spotkania, które łączą w sobie elementy wykładów, dyskusji grupowych, ćwiczeń praktycznych i refleksji indywidualnej. Ich celem jest nie tylko przekazywanie wiedzy filozoficznej, ale także rozwijanie umiejętności myślenia krytycznego, analizy, argumentacji i empatii. Przedmiotem rozmów mogą być zagadnienia moralne oraz inne kwestie światopoglądowe. Tematyka dyskusji jest dowolna. Uczestnicy próbują odpowiedzieć sobie na przeróżne pytania: na czym polega istota przyjaźni, sprawiedliwości? Czym jest miłość, dobro, zło? Jakie są różnice między dzieckiem a dorosłym? Co to znaczy być człowiekiem dojrzałym?

Twórcą idei dociekań filozoficznych z dziećmi i młodzieżą jest profesor *Mathew Lipman* (1922-2010) z The Institute for Advancement of Philosophy for Children (IAPC) w Montclair State University w USA. To także autor programu edukacyjnego o nazwie „Filozofia dla dzieci”.

Podstawowy model warsztatów obejmuje następujące etapy:

- zebranie się w kręgu osób biorących udział w spotkaniu,
- głośne czytanie tekstu,
- zgromadzenie pytań od uczestników spotkania,
- wybór pytania do dyskusji,
- dialog: próba znalezienia najbardziej przemyślanej, uzasadnionej

Źródło: Canva

odpowiedzi na pytanie – porównywanie jej z odpowiedziami innych, formułowanie argumentów za i przeciw, szukanie wzajemnych powiązań,

- podsumowanie.

Tekst przeznaczony na zajęcia powinien dotyczyć istotnych kwestii, odwołując się do życiowego doświadczenia uczestników. Przykładową wartościową literaturą dla dzieci, młodzieży, ale i też osób dorosłych mogą być np. książki Astrid Lindgren, *Król Maciuś Pierwszy* Janusza Korczaka czy *Mały Książę* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego.

Przyjrzyjmy się przykładowemu wykorzystaniu literatury na warsztatach:

Zajęcia powinny zapewniać uczestnikom poczucie bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania. Atmosfera warsztatów powinna natomiast stymulować i pobudzać do kreatywnego myślenia oraz do wspólnej rozmowy. Przede wszystkim muszą zaistnieć określone czynniki sytuacyjne – liczba osób, właściwa organizacja przestrzeni, czas trwania itp. Należy też wybrać odpowiednie miejsce do przeprowadzenia warsztatów.

- **Liczba osób** biorących udział w warsztatach waha się zazwyczaj od 12 do 20. Przekroczenie tej granicy generuje różnego rodzaju problemy – prowadzący może mieć chociażby problem

z opanowaniem tak dużej grupy. Zmniejsza się zaangażowanie osób uczestniczących, a nawiązywanie bezpośrednich relacji staje się mocno utrudnione. Z kolei zbyt mała liczba uczestników to ograniczenie możliwości tworzenia grup zadaniowych, w wyniku czego zajęcia staną się mniej efektywne.

- **Czas trwania** to zwykle 45-90 minut.
- **Miejsce** (pomieszczenie) nie może być zbyt małe. Ma stanowić przestrzeń do gier, ćwiczeń czy indywidualnych prac, więc powinno zapewniać odpowiednio dużo miejsca.
- **Materiały do dociekań** to najczęściej przygotowane przez prowadzącego ćwiczenia, teksty, materiały ikoniczne (obrazy, filmy, zdjęcia, ilustracje itp.). Mają

"Pippi na Południowym Pacyfiku",
Astrid Lindgren

Pewnego dnia Pippi wynajduje nowe słowo o bardzo atrakcyjnym brzmieniu – spunk. Niestety nie zna jego znaczenia. Czy jest to sam czubek pomalowanego na niebiesko masztu flagi? A może spunka kupuje się w sklepie albo można go dostać, tak jak dostaje się wysypki?

- Kto wymyślił, co słowa mają znaczyć?
- Jak to się stało, że wszyscy o krześle mówimy „krzesło”, a nie np. „konewka”?
- Po co nam słowa?
- Czy istnieją słowa, które nie odnoszą się do konkretnej rzeczy/przedmiotu?
- Czy przychodzą Wam do głowy przedmioty/rzeczy, które nie mają „swojego” słowa, nie nazywają się?
- Co można wyrazić w słowach, a czego nie można?
- ...

Filozofuj z dziećmi, tom 2. Konspekt: Zupełnie nowe słowo.
Anna Jurek

"Wiosenna piosenka",
Opowiadania z Doliny Muminków,
Tove Jansson

"Nigdy nie jest się zupełnie wolnym, jeśli się kogoś za bardzo podziwia."

- Co to znaczy kogoś podziwiać?
- Co to znaczy być wolnym?
- Czy bycie wolnym jest ważne?
- Kogo warto podziwiać?
- Co podziwianie kogoś mówi o nas?
- Czy podziw to jest to samo, co szacunek?
- Za co podziwiamy innych?
- ...

Źródło: Canva

inspirować do zadawania pytań, formułowania problemów natury filozoficznej i poszukiwania na nie odpowiedzi.

- **Geometria zajęć**, czyli organizacja przestrzeni określająca usytuowanie uczestników na sali. Wszystkie osoby powinny siedzieć w jednym kręgu, zwrócone twarzami do siebie.

Jakie są korzyści płynące z uczestnictwa w dociekaniach filozoficznych? Przede wszystkim zadając odpowiednie pytania, konstruując uzasadnienia dialogujący nadają im swój sens i znaczenie. Konstruując z nich własną wizję świata związaną z osobistym doświadczeniem. Dzięki dialogowi mogą ujrzeć świat z innego punktu widzenia niż własny. Rozmowa pomaga przekroczyć jednostkowe stereotypy myślenia i otworzyć się na „inność” – zdolność rozumienia problemu z perspektywy rozmówcy. „Uczestnicy (...) zyskują nie tylko kompetencje intelektualnie (wiedzę, umiejętność uważnego słuchania, rozumienia odmiennych poglądów i logicznej argumentacji itp.), ale rozwijają się również emocjonalnie. Zyskują na wyobraźni narracyjnej”³.

Warsztaty z dociekań filozoficznych są metodą edukacyjną służącą wyrabianiu umiejętności, motywacji oraz poznawczych i społecznych postaw związanych z uzyskaniem intelektualnej i moralnej samodzielności. Kształtują bowiem:

- nawyk samodzielnego, poprawnego rozumowania;
- świadomość własnej niewiedzy;
- zainteresowanie światem (ciekawość poznawczą) i dążenie do jego rozumienia;
- wrażliwość moralną i intelektualną;

- sztukę stawiania pytań i potrzebę szukania na nie odpowiedzi;
- umiejętność całościowego spojrzenia na zagadnienie;
- zdolność operowania posiadaną wiedzą (umiejętność syntezy, analizy, wnioskowania);
- sprawność w formułowaniu i argumentowaniu własnego stanowiska oraz odwagę w wyrażaniu go;
- krytyczne myślenie (dostrzeganie założeń tkwiących u podstaw informacji);
- wiarę we własne możliwości intelektualne i wzmocnienie poczucie własnej wartości;
- śmiałość w tworzeniu rozwiązań teoretycznych (w rozwiązywaniu problemów);
- świadomość istnienia wielu uzasadnionych rozwiązań danego problemu;
- zdolność przewidywania konsekwencji własnego działania i brania za nie odpowiedzialności;
- wyobraźnię, kreatywność, innowacyjność (co redukuje stereotypowość myślenia);
- otwartość na inność, empatię i tolerancję;
- umiejętność prowadzenia komunikacji dialogicznej (uważnego słuchania i rozsądnego mówienia) oraz współpracy z grupą⁴.

Reasumując, biblioteka może stać się doskonałym miejscem do prowadzenia zajęć i warsztatów filozoficznych. Istnieje wiele powodów, dla których przestrzeń biblioteczna jest idealna do takich aktywności:

- **Zasoby edukacyjne:** biblioteki dysponują różnorodnymi zasobami edukacyjnymi, takimi jak książki, czasopisma, artykuły

naukowe, które mogą być pomocne w pogłębianiu wiedzy i rozumieniu tematów poruszanych na warsztatach.

- **Atmosfera sprzyjająca nauce:** biblioteki są miejscami ciszy i skupienia, co sprzyja procesowi głębokiego myślenia i refleksji, niezbędnych w filozoficznych dociekaniach.
- **Wzbogacenie oferty kulturalnej:** organizowanie warsztatów filozoficznych wzbogaca ofertę kulturalną biblioteki, czyniąc ją bardziej atrakcyjną dla różnych grup wiekowych.
- **Promowanie krytycznego myślenia:** filozofia stawia na rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia, argumentacji i analizy, co jest zgodne z misją wielu bibliotek promujących edukację i rozwój intelektualny.
- **Spółeczność:** biblioteki często stanowią centra lokalnej społeczności i mogą przyciągać osoby o rozmaitych zainteresowaniach, co może prowadzić do bogatych, wieloaspektowych dyskusji. Integracja z lokalną społecznością potencjalnie niesie również za sobą zwiększenie różnorodności uczestników warsztatów.

Czy warsztaty z dociekań filozoficznych są dobrym pomysłem, aby zachęcić i zaktywizować lokalną społeczność do wspólnego zagłębiania się w tematy dotyczące moralności czy poszukiwania odpowiedzi na nurtujące pytania? Uważam, że tak, i co więcej, mogą pomóc w rozwijaniu empatii czy też umiejętności myślenia krytycznego.

1 Słownik języka polskiego PWN, red. M. Szymczak, Warszawa 1995, s. 551-552.

2 Pobjewska A., *Edukacja do samodzielności: warsztaty z dociekań filozoficznych. Teoria i metodyka*, Łódź 2019, s. 57.

3 Tamże, s. 222.

4 Tamże, s. 16.

Grzegorz Urbanek, Magdalena Kubacka,
Patryk Lewandowski

Konferencyjna jesień w Regionie

Tegoroczna jesień obfituje w konferencje naukowe związane z szeroko pojętym regionalizmem w wielu aspektach – od lokalnych twórców i literatury, przez wydawnictwa i dokumenty życia społecznego aż po motoryzację. Pracownicy Działu Zbiorów Regionalnych uczestniczyli w tych wydarzeniach nie tylko w formie słuchaczy, ale także aktywnie włączając się w dyskusje i dzieląc się wynikami swoich badań. Poniżej przedstawione i po krótko opisane zostały sympozja w Poznaniu, Olszynie, Krakowie i Wrocławiu.

Poznań

Kondycja oraz przede wszystkim przyszłość publicystyki regionalnej były wiodącymi tematami podczas VIII konferencji pt. „Regionalne wydawnictwa jako nośnik tożsamości mieszkańców Ziemi Zachodnich i Północnych”, zorganizowanej przez Instytut Zachodni 25 października 2024 r. Obrady uroczyste otworzyli dr Justyna Schulz – Dyrektor Instytutu Zachodniego oraz prof. Andrzej Sakson – poprzedni, wieloletni dyrektor tej instytucji. Następnie dr Schulz zaprezentowała działalność wydawniczą Instytutu Zachodniego na przestrzeni minionych lat; pokazała przemiany, jakie zaszły w narracji historyczno-socjologicznej w publikacjach instytutu – od rewizjonizmu

i „gumkowania” niemieckiej spuścizny kulturowej po dialog polsko-niemiecki oraz proces umajania ziem, jakie przypadły Polsce w 1945 r. Cennym uzupełnieniem tej prezentacji był wykład wprowadzający prof. Andrzeja Saksona, który przybliżył słuchaczom kwestię adaptacji nowego społeczeństwa na Ziemiach Zachodnich i Północnych Polski.

W trakcie obrad referaty wygłosiło siedmioro przedstawicieli środowisk regionalnych oraz wydawców: dr Paweł Migdałski (Uniwersytet Szczeciński) „Komu są potrzebne wydawnictwa regionalne? Z krótkich dziejów działalności publikacyjnej Stowarzyszenia Historyczno-Kulturalnego Terra Incognita z Chojny (2009-2024)”; dr Waldemar Mierzwa (Oficina Wydawnicza Retman) „Od mojej do naszej? Moja Biblioteka Mazurska Oficyny Wydawniczej Retman (2001-2024)”; dr Robert Klimek „Mazovia – pismo poświęcone dziedzictwu kulturowemu Mazur. Początek i koniec”; dr hab. Marcei Tureczek prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski) „Ziemia Międzyrzecka w przeszłości

– dwadzieścia lat lokalnego ruchu naukowego. Osiągnięcia i problemy”; dr Grzegorz Urbanek (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gorzowie Wielkopolskim) „Pomiędzy Nową Marchią a Ziemią Lubuską. Wokół rocznika naukowego Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gorzowie Wielkopolskim”; dr hab. Izolda Topp-Wójtowicz (Uniwersytet Wrocławski) „Kulturotwórcza rola czasopisma regionalnego. Casus Dolnego Śląska”; dr Bernard Linek (Instytut Śląski) „Problematyka zachodnia na łamach Studiów Śląskich”.

Z treści znakomitej części prezentowanych referatów, a także dyskusji, wyłania się niezbyt optymistyczna konstatacja: wydawnictwa regionalne stają się dobrem coraz bardziej ekskluzywnym i niszowym. Dzieje się to głównie za sprawą malejącego zainteresowania tego typu inicjatywami wśród lokalnych środowisk i samorządów oraz wysokich i stale rosnących kosztów druku. Nie bez znaczenia pozostaje duża konkurencyjność mediów społecznościowych – regionaliści coraz

Uczestnicy konferencji w Poznaniu. Fot. Instytut Zachodni

chętniej prezentują swoje dociekania w formie postów na fanpejdżach, a także wydawnictw, tzw. punktowanych (z powodu „punktozy” oraz reżimu akademickiego, wielu autorów rezygnuje z wydania artykułu w pismach lokalnych). Pomniejszymi problemami są: coraz rzadsze podejmowanie badań nad starszymi czasokresami (braki warsztatu?), wąskie grono stałych współpracowników oraz malejąca objętość tomów poszczególnych wydawnictw, wymuszająca wprowadzanie zmian w koncepcji wydawniczej.

Wrocław

W dniach 7-8 listopada 2024 r. odbyła się w Centrum Historii „Zajeżdźnia” we Wrocławiu konferencja naukowa pt. „Wiek samochodu. Motoryzacja w XX stuleciu”, zorganizowana przy znakomitej współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zakładem Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu. Należy oddać, że choć niemal wszyscy czynni uczestnicy pochodzili z Polski, sesja zyskała międzynarodowy wymiar za sprawą prelegenta ze Słowacji – dra Mikuláša Jančury z uniwersytetu w Koszycach.

W trakcie dwóch dni obrad kilkudziesięciu naukowców oraz pasjonatów wygłosiło aż 26 (!) referatów, których różnorodna problematyka dotyczyła szeroko rozumianych dziejów motoryzacji oraz transportu drogowego. Przeważała tematyka odnosząca się do historii

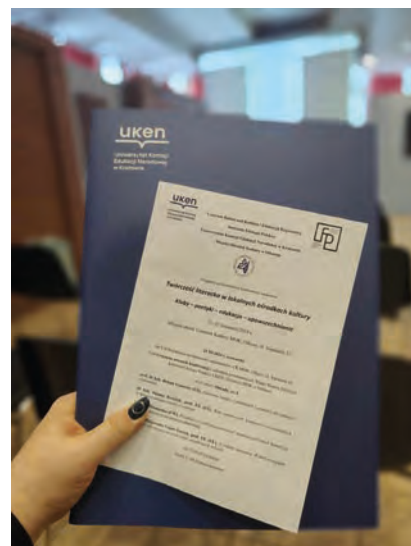
konkretnych marek oraz zakładów produkcyjnych, które – co wzbudzało uwagę – miały swoje siedziby w Szczecinie i Wrocławiu. Nie zabrakło również akcentów związanych z początkami motoryzacji na współczesnych ziemiach Polski oraz inwestycji wokół komunikacji miejskiej i rozwoju dróg bitych. Do tej ostatniej kwestii szeroko odnosił się referat pracownika Biblioteki Herberta w Gorzowie Wlkp., dra Grzegorza Urbanka, który zaprezentował militarny kontekst rozwoju drogownictwa w obrębie dawnej prowincji niemieckiej Grezmark Posen-Westpreussen („Drogownictwo w cieniu militaryzacji prowincji Grenzmark Posen-Westpreussen”). Na uznanie zasługuje bardzo sprawna (skuteczna) moderacja konferencji, uwagę mogła też wzbudzić żarliwa (czasem niepotrzebnie polemiczna) dyskusja, która toczyła się przez całe dwa dni w kuluarach.

Dodać należy, że Centrum Historii „Zajeżdźnia” podjęło się trudu zredagowania i wydania w 2025 r. monografii prezentującej poszerzone wersje wszystkich wygłoszonych referatów.

Olkusz

Miejskie Centrum Kultury w Olkuszu w dniach 21-22 listopada 2024 r. stało się miejscem dyskusji nad lokalną twórczością literacką. Centrum Badań nad Kulturą i Edukacją Regionalną Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie razem z MOK w Olkuszu zorganizowało bowiem ogólnopolską konferencję naukową zatytułowaną „Twórczość literacka w lokalnych ośrodkach kultury. Kluby – poetyki – edukacja – upowszechnianie”.

Spotkanie uroczyste otworzyli: Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Olkusz Marcin Wiercioch, Dyrektor MOK Michał Mączka oraz przedstawiciele Dyrekcji Instytutu Filologii Polskiej UKEN.

Konferencja „Twórczość...” w Olkuszu. Fot. Magdalena Kubacka

Pierwsze wystąpienie dr hab. Małgorzaty Gajak-Toczek, prof. UŁ poświęcone było przeglądowi twórczości artystycznej uczniów szkół zawodowych w Łodzi. Trzy kolejne wystąpienia skoncentrowane były wokół gwar. Prof. dr hab. Helena Synowiec (UŚ) przedstawiła powody, dla których wiedza o dialektach i gwarach jest istotna dla edukacji regionalnej i podtrzymania tożsamości młodych ludzi. Dobrym uzupełnieniem i ważnym głosem w dyskusji była prelekcja dr hab. Danuta Krzyżyk, prof. UŚ, która podkreśliła, że taką rolę mogą pełnić gwarowe konkursy recytatorskie. Natomiast Julia Włodarska (UW) pokazała, w jaki sposób przekłada się literaturę dziecięcą na gwary, posługując się przekładem „Kubusia Puchatka” („Misia Kudłotka”) na gwary podhalańską.

Druga część wystąpień dotyczyła życia literackiego w różnych regionach Polski. Dr hab. Joanna Chłosta-Zielonka, prof. UWM przedstawiła panoramę życia literackiego w Olsztynie i okolicach z jego pozytywnymi, jak i negatywnymi aspektami. Wyżej podpisana wygłosiła referat poświęcony bibliotece będącej łącznikiem między twórcą a czytelnikiem i pokazała, że księżnica Herberta wspiera lokalną twórczość

Dr Grzegorz Urbanek w trakcie wystąpienia na konferencji we Wrocławiu, fot. Centrum Historii „Zajeżdźnia”

literacką na wielu płaszczyznach. dr Barbara Popiel-Kobielska (USZ, Collegium Balticum Akademia Nauk Stosowanych w Szczecinie) opowiedziała o nieczynnej już, ale istotnej dla lokalnej społeczności oraz dla lokalnych twórców księgarni „Fika” w Szczecinie. Dr Katarzyna Pławeczka (UKEN) przybliżyła sposób na kształtowanie tożsamości młodzieży poprzez projekty – posłużyła się tu przykładem projektu opartego na „Historii żółtej ciżemki” polegającym na zwiedzaniu przedstawionych w książce miejsc w Krakowie.

Trzecią część obrad otworzyła prelekcja Zofii Korzeń (UKEN), która przybliżyła postać swojej babci, małopolskiej poetki Aleksandry Janickiej. Zuzanna Barczyk (Hufiec ZHP Olkusz, Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego) z kolei wskazała rolę, jaką pełni harcerstwo w kształtowaniu tożsamości lokalnej i upowszechnianiu dziedzictwa literackiego. Tematem wystąpienia dr. hab. Marka Pieniążka, prof. UKEN były performatywne źródła poetyckiej wspólnoty w kontekście działań Klubu Literackiego MOK w Olkuszu. Ostatnia prelekcja tego dnia, wygłoszona przez dr hab. Małgorzatę Wójcik-Dudek, uświadomiła zgromadzonym wartość przyrody dla twórców i ich dzieł oraz zaproponowała nowe spojrzenie na humanistykę terenową.

Po przerwie obiadowej uczestnicy konferencji zwiedzili Podziemny Olkusz, czyli piwnice dawnego, XIV-wiecznego olkuskiego ratusza, a następnie wrócili do siedziby MOK, gdzie odbył się pełen uroku i niepozabawiony wzruszeń wieczór poezji twórców z Bukowna, Bolesławia i Olkusza. Poetki – Kazimiera Janczy, Urszula Kalecińska-Kucik, Irena Krzywiecka, Józefa Krawczyk, Olimpia Rychlińska oraz Irena Włodarczyk opowiedziały o swojej literackiej ścieżce i zaprezentowały kilka napisanych przez siebie utworów.

Wystąpienie dr. hab. Marcelgo Olmy, prof. UKEN na temat mało znanego szerszej publiczności, lecz z pewnością utalentowanego podbeskidzkiego poety przełomu XIX i XX w., Wincentego Byrskiego, rozpoczęło drugi dzień obrad. Kolejne dwa wystąpienia dotyczyły literatury miejsca – Kamil Ostrowski (UŁ) przedstawił obraz Łodzi w poezji Szymona Domagały-Jakucia i powieści Tomasza Piątka, a Dorota Konieczny-Simela (UŚ, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, I LO w Mysłowicach) opowiedziała, w jaki sposób polonista może zabrać uczniów w teren i na podstawie twórczości regionalnych literatów przeprowadzić nietypowe zajęcia z języka polskiego.

O edukacyjnej roli lokalnych ośrodków kultury na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród studentów opowiedziała natomiast dr inż. Joanna Nowicka (Akademia Nauk Stosowanych Angelusa Silejusia w Wałbrzychu). Prelekcja ta była swoistym wstępem do dyskusji panelowej na temat aktywizowania i promocji twórczości literackiej w regionie, w której wzięli udział przedstawiciele lokalnych instytucji kultury – Beata Bazan-Bagrowska (CK w Bolesławiu), Beata Dziąbek

(Dyrektor PiMBP w Olkuszu), Aneta Nielaba (Dyrektor MOK w Bukownie), Barbara Orkisz (Stowarzyszenie Wszyscy dla Wszystkich), Stanisław Stach (Dyrektor BWA w Olkuszu), Jacek Sypień (Stowarzyszenie Zamek Rabsztyn), Michał Mączka (Dyrektor MOK w Olkuszu).

Po żywej dyskusji na temat tego, w jaki sposób instytucje kultury mogą wpłynąć na promowanie lokalnych twórców i wspierać ich działania na każdym etapie, przyszedł czas na ostatnią już część obrad. Maria Stachoń (UKEN, SP nr 113 w Krakowie) dokonała nietypowego zestawienia twórczości Jana Kochanowskiego oraz lokalnej poetki, Kaziemiery Janczy. Małgorzata Szczepanik (UKEN, Akademia Wyobraźni) przedstawiła Akademię Kijowsko-Mohylańską jako przestrzeń polskich oddziaływań językowych i literackich od XVI do XVIII w.

Ostatnia prezentacja licealistek IV LO w Olkuszu, Zuzanna Grabowska, Milena Pieniążek dotyczyła Zamku Rabsztyn oraz Chaty Kocjana – było to wprowadzenie do ostatniego punktu programu, czyli wizyty we wspomnianym zamku.

Dwa dni konferencji w Olkuszu – żywe i przyjazne dyskusje

Lokalne poetki w trakcie wieczorka poetyckiego. Fot. Magdalena Kubacka

i fascynujące prelekcje pokazały, jak ważne jest, by nie tylko dawać lokalnym twórcom przestrzeń do rozwijania ich talentu – trzeba także wspierać ich na każdym etapie – od pomysłu na wiersz czy opowiadanie, przez promowanie ich twórczości w środowisku lokalnym, aż po starania, by twórcy z małych ośrodków regionalnych mieli okazję trafić ze swoimi utworami do szerszej publiczności. Badaczki i badacze raz po raz podkreślali także istotę włączania lokalnej twórczości w edukacji szkolnej, co sprawi, że literatura tzw. „głównego nurtu” rozszerzona zostanie i wzbogacona o nowe, bliższe danej społeczności konteksty.

Wrocław ponownie

W dniach 21-22.11.2024 r. odbyła się konferencja naukowa ph. „Efemery – druki, artefakty, zapiski, marginalia” organizowana wspólnie przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego (reprezentowany przez dr Martę Śleziak) oraz PAN Bibliotekę Gdańską (reprezentowaną przez dr Anetę Kwiatkowską).

Wyżej podpisany musi przyznać, że sama organizacja konferencji, jak i tematy referatów naukowych przerosły jego wyobrażenia. Strona organizacyjna była dopięta na przysłowiowy ostatni guzik: akredytacja odbyła się bez najmniejszych problemów, organizatorki oraz prelegenci zadbali o dotrzymanie punktualności, wszyscy uczestnicy zostali obdarowani markowymi upominkami Uniwersytetu Wrocławskiego i Biblioteki Gdańskiej, a aprowizacja zaliczała się do smacznych i charakteryzowała się szerokim wyborem opcji.

Sesję naukową pierwszego dnia rozpoczęła dr hab. Monika Salmon z francuskiego Uniwersytetu w Rennes omawiając temat propagandowej roli francuskich pocztówek z Oceanii w dyskursie kolonialnym w latach 1880-1939.

Dr Alina Jurasz (UWr) przedstawiła zagadnienie niemieckich i austriackich plakatów z okresu I wojny światowej, nawołujących do wykupu obligacji finansujących wysiłki wojenny obu państw.

Filmowym tytułem swojego wystąpienia „Przeminęło z wiatrem, czyli plakaty wyborcze w pewnej gminie” dr hab. Waldemar Dymarczyk (UŁ) zainteresował nas ciekawym tematem banerów wyborczych i ich dalszego losu po ostatnich (i nie tylko) wyborach samorządowych.

Reprezentująca Uniwersytet Jagielloński dr hab. Alicja Kędziora przedstawiła kolekcję fotografii Heleny Modrzejewskiej, jako świadectwo kariery aktorskiej wybitnej aktorki przełomu XIX i XX wieku, a mgr Małylda Filas (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie) zaprezentowała charakterystykę międzywojennych afiszy filmowych z regionu środkowej Polski. Pozostając w sferze kulturalno-artystycznej mgr Magdalena Kulig (Muzeum Fryderyka Chopina w Narodowym Instytucie Fryderyka Chopina) omówiła zapiski w kalendarzykach osobistych najwybitniejszego polskiego kompozytora.

Do najciekawszych wystąpień drugiego dnia konferencji Efemery 2024 można zaliczyć:

- prezentację prof. dr hab. Radosława Grześkowiaka (Uniwersytet Gdański) dotyczącą Wizerunku sługi wiernego z roku 1655;
- referat dr hab. Dariusza Dybka (UWr) omawiający naturę kazań pogrzebowych Hiacynta Prztockiego;
- temat Polski i króla Jana III Sobieskiego w angielskich balladach ulicznych o bitwie pod Wiedniem 1683 r. przedstawiony przez mgr Agnieszkę Żurek (UWr);
- wystąpienie dr hab. Lucyny Marzec (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) skupiające się na korespondencji

epistolarnej Kazimierzy Ittakowiczówny z niskopiśmienną służącą.

Podsumowując, prelegenci zaprezentowali bardzo ciekawe tematy naukowe, robiąc to w sposób przykuwający uwagę, a także dostarczający inspiracji do dalszych eksploracji i badań, które z pewnością zaprezentowane zostaną na następnej konferencji z cyklu Efemery zaplanowanej na 2026 r. w Gdańsku.

Wszystkie wspomniane konferencje są dowodem na to, że tematy związane z regionalną literaturą, historią oraz te dotyczące działalności w lokalnych instytucjach kultury są nie tylko żywe, ale wciąż warte podejmowania kolejnych badań. Tematy regionalne są bowiem niezwykle istotne ze względu na budowanie lokalnej tożsamości.

Konferencja „efemery...” we Wrocławiu. Fot. Patryk Lewandowski

Fot. Tobiasz Jankowiak

Gabriela Rodak

**XLIV Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu
ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG
SBP ph. „Bibliografia regionalna –
współczesne dylematy i wyzwania”**

W dniach 5-6 września 2024 r. odbyło się XLIV Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ph. „Bibliografia regionalna – współczesne dylematy i wyzwania” zorganizowane przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim reprezentowały Magdalena Kubacka, Gabriela Rodak oraz Magdalen Turska.

Uczestnicy zostali powitani przez dyrektorkę Biblioteki Małgorzatę Grupińską-Bis, kierowniczkę Działu Informacyjno-Bibliograficznego Anetę Szczepaniak-Głębocką oraz Przewodniczącą Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Marzenę Przybysz.

Pierwszy referat pt. „Bibliografie regionalne – obowiązek czy przyjemność?” wygłosiła Katarzyna Kasprzyk z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Prelegentka skupiła się na problemie stereotypizacji zawodu bibliotekarza oraz dzieliła się refleksjami na temat tego, czy jego wykonywanie jest powodem do dumy.

Sylwia Wesołowska z Książnicy Pomorskiej w Szczecinie w ramach wykładu „Nowy system – nowa bibliografia? ALMA jako narzędzie bibliografa regionalisty” szacowała plusy i minusy pracy bibliograficznej w systemie ALMA na podstawie własnych doświadczeń. Przytoczyła odsetek strat bibliograficznych, z jakimi wiązało się wdrożenie nowego systemu.

Joanna Kantyka z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi zaprezentowała referat ph. „Kluczowe osiągnięcia i wyzwania Systemu Bibliografii Regionalnej w ciągu dwóch dekad”. Prelegentka naświetliła problem hierarchizacji opisów bibliograficznych różniących się szczegółowością opisów katalogowych Biblioteki

Narodowej i bibliotek regionalnych. Mówiła, jak przytoczona praktyka prowadzi do ubożenia treści regionalnych opisów bibliograficznych na rzecz uniwersalności.

Ewa Bartkowiak-Nabzdjak w prelekcji „Bibliografia regionalna w Lesznie – wczoraj i dziś” przedstawiła imponującą działalność w dziedzinie bibliografii regionalnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesznie, której baza liczy 144 tys. rzetelnych rekordów bibliograficznych.

Wojciech Kowalewski z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie wystąpił z wykładem „Przez ciebie płynie strumień piękności, ale ty nie jesteś pięknnością”, podczas którego skupił się na roli rzetelnej bibliografii w dobie dostępności sztucznej inteligencji i podkreślał istotę selekcji w materiałach bibliograficznych. Prowadzący przekazał słuchaczom wiele przydatnych wskazówek popartych dobrze zobrazowanymi przykładami.

Dr hab. Zdzisław Gęborys z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy przedstawił dorobek bibliograficzny reprezentowanej przez siebie instytucji, a także omówił historię bibliografii niemieckiej. Jego współpracownik, Michał Gęsikowski, w ramach referatu „Deskryptory BN – promyk słońca w pracy bibliografa” humorystycznie odniósł się do właściwości deskryptorów Biblioteki Narodowej, wskazując tym samym na istotę bibliografii regionalnej.

Gdy część merytoryczna dobiegła końca, uczestnicy konferencji wybrali się na zwiedzanie Starego Rynku w Poznaniu oraz Ostrowa Tumskiego z przewodniczką Aleksandrą Warczyńską z Pracowni Krajoznawczej.

Następny dzień rozpoczął się od zwiedzania siedziby Biblioteki Wojewódzkiej w Poznaniu pod opieką Joanny Furdal, specjalistki ds. promocji i organizacji wydarzeń. Z aktywnością Działu Animacji Sztuk Wizualnych zebranych zapoznał Mateusz Kisz-

ka, kierownik. O działalności Działu Wydawniczego opowiedział Szczepan Kopyt. Krystyna Dąbrowska, kierowniczką Działu Gromadzenia, Opracowania i Udostępniania Zbiorów przedstawiła zakres pracy wypożyczalni i czytelní Biblioteki. Anna Sabińo pochyliła się nad domeną Działu Metodyki, Analiz i Współpracy z Bibliotekami, a o grach terenowych – questach regionalnych – mówiła Aleksandra Warczyńska. Po magazyinach Zespołu Folklorystycznego Wielkopole oprowadzał uczestników Filip Laskowski.

Po zwiedzaniu Wojciech Kowalewski z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie wygłosił referat pt. „Wikipedia w warsztacie bibliografa”. Prelegent pochylił się nad przydatnością narzędzia, jakim jest Wikipedia. Przytoczył wiele przykładów zastosowania wspomnianej technologii w bibliografii regionalnej i rozważał korzyści płynące z jej używania.

Po prelekcji nadszedł czas na wspólną dyskusję, podczas której podsumowano dwudniową konferencję. Uczestnicy omówili bibliografie swoich regionów zarówno w ujęciu historycznym, jak i przyszłościowym oraz wyrazili zainteresowanie wdrożeniem nowych technologii do swojej pracy.

Wniosek, którym można zreasumować referaty i dyskusje będące częścią programu konferencji, wskazuje na potrzebę organizowania spotkań bibliografów w celu wymiany zdań, doświadczeń, ale również nowych pomysłów i strategii rozwoju.

Angelika Figmąka, Eliza Madej

Nasz ewolucyjny czas. Co wyniosłyśmy z 16. Forum Młodych Bibliotekarzy w Toruniu?

16. Forum Młodych Bibliotekarzy (dalej: 16. FMB) zorganizowane pod hasłem „Biblioteka – ewolucja – rewolucja” w dniach 12-13 września 2024 r. w Toruniu przeszło już do historii, ale zdobyta wiedza, pomysły i znajomości zostaną z nami na długo.

Zaczynając jednak od początku – 12 września 2024 r. ponad 100. bibliotekarzy z całej Polski spotkało się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, gdzie po rejestracji uczestników miało miejsce uroczyste rozpoczęcie 16. FMB oraz wręczenie nagród laureatom konkursu na najciekawszą atrakcję zrealizowaną w Tygodniu Bibliotek 2024, laureatce Nagrody Młodych SBP im. Prof. Marii Dembowskiej oraz wystąpienie przedstawiciela głównego sponsora.

Po zakończeniu części oficjalnej rozpoczął się panel wykładów przeplatany wystąpieniami pozostałych sponsorów (firm wspierających biblioteki). Mieliśmy przyjemność wysłuchać interesującej prelekcji dr. hab. Tomasza Kruszewskiego pt. „Genius loci biblioteki – wybrane elementy psychologii miejsca i instytucji”, który dotyczył m.in. psychologicznego odbioru bibliotek pod względem architektonicznym budynku, np. jego fasady lub wnętrza.

Kolejnym prelegentem był dr Paweł Marzec. Jego wykład dotyczył bardzo popularnego w obecnych czasach tematu – „Wykorzystania sztucznej inteligencji w działaniach bibliotek”. Uczestnicy Forum dowiedzieli się o potencjalnych szansach zastosowania AI w książnicach, które mogą dotyczyć szerokiego zakresu możliwości – od

marketingu, zarządzania danymi i ich przetwarzania po realizację usług informacyjnych.

Wypowiedź Marzeny Wojnar skupiła się wokół sprawy niezwykle istotnej w każdej instytucji (także w bibliotece) i nosiła tytuł „Pieniądze ważna rzecz – pozyskiwanie funduszy przez biblioteki”. Nie ukrywamy – finanse są w dzisiejszych

czasach motorem napędowym wielu działań. Prelegentka wskazała nam, gdzie i w jaki sposób książki mogą ubiegać się o dodatkowe środki na swoje przedsięwzięcia.

W tę część spotkania włączona była także dyskusja z udziałem Rafała Hetmana, Karola Baranowskiego oraz dr inż. Mariusza Jarockiego na temat potencjału i wyzwań wykorzystania sztucznej inteligencji (AI) w bibliotekach. Rozmowa (także z udziałem widowni) była pełna przemyśleń na temat sztucznej inteligencji oraz pomysłów i wskazówek dla bibliotekarzy na temat przyszłych działań i zadań biblioteki jako instytucji. Na zakończenie postawiono nam – bibliotekarzom bardzo ważne zadanie, jakim jest bycie drogowskazem dla czytelników wskazującym, co jest prawdą, a co zostało sztucznie wykreowane.

Zamknięciem części wykładowej była prelekcja Natalii Chruścickiej o „Działaniach na rzecz edukacji ekologicznej w bibliotekach na przykładzie projektu »Biblioteki Pełne Dobrej Energii«”. Po tym wystąpieniu przez chwilę żałowałyśmy, że Książnica Herberta nie jest biblioteką publiczną lub szkolną z terenów wiejskich, ponieważ mogłaby wtedy wziąć udział w tym fascynującym projekcie, którego realizacja miałaby miejsce w naszym Oddziale Dziecięcym.

Posileni smacznym obiadem, podczas którego był czas na integrację i wiele rozmów, udałyśmy się do Mediateki w Młynach – jednej z filii Książnicy Kopernikańskiej, będącej fantastyczną, nowoczesną przestrzenią dla każdego fana książek. Tam odbyła się część warsztatowa 16. Forum Młodych Bibliotekarzy.

Pierwszym (i naszym zdaniem najlepszym) warsztatem, w którym

wzięliśmy udział, był ten poprowadzony przez Monikę Buchwald – „Co gwarancją przygód jest? Niewątpliwie jest to quest¹”. Quest może być pieszy, rowerowy, wodny lub inny, np. samochodowy.

Były to zajęcia praktyczne, podczas których analizowałyśmy i uzupełniałyśmy stworzony już quest, aby w późniejszym czasie stworzyć zarys swojego, który mamy nadzieję zrealizować na rzecz naszej biblioteki np. przy Informatorium funkcjonującym także jako gorzowski Punkt Informacji Turystycznej. Gra ta mogłaby uatrakcyjnić dziedzictwo naszej miejscowości oraz zwrócić uwagę turystów oraz mieszkańców na wyjątkowe elementy lokalnej przyrody, historii i kultury. Warto zaznaczyć, że w Gorzowie, inaczej niż w pobliskich miejscowościach, nie znajdziemy żadnego przygotowanego questu.

Po dniu pełnym wrażeń – zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, przyszedł czas na wspólną, uroczystą kolację, integrację i wieczorne zwiedzanie przepięknego Torunia.

Drugi dzień Forum Młodych Bibliotekarzy rozpoczęłyśmy już o godzinie 8:30 warsztatami „Dobre spotkania, czyli o facylitacji (nie tylko) w bibliotece” prowadzonymi przez Damiana Domańskiego. Zajęcia te dotyczyły sposobu prowadzenia spotkań, także tych w bibliotece oraz określenia zadań i zagrożeń dla moderatora, które mogą przeszkodzić skutecznemu odbywaniu się zgromadzeń. Podczas warsztatów rozmawialiśmy też o sposobach zachęcania do wzięcia udziału w wydarzeniach organizowanych przez biblioteki, a w szczególności, jak zachęcić do tego młodzież.

Na kolejnych warsztatach ponownie wróciliśmy do tematu sztucznej inteligencji, ale z innej perspek-

tywy niż ta, która była omawiana w części wykładowej. Prowadzący – Karol Baranowski w warsztatach „Analogowa, technologiczna, inteligentna – jaka będzie biblioteka przyszłości?” przedstawił nam twórczą stronę sztucznej inteligencji. Pokazał szeroką ofertę generatorów, aplikacji i stron internetowych, które mogą usprawnić i wspomóc np. planowanie warsztatów, publikowanie treści internetowych, a nawet pisanie wniosków. Oczywiście wszystko w oparciu o zdrowy rozsądek.

Swoją przygodę z 16. FMB zakończyłyśmy, uczestnicząc w warsztatach Katarzyny Drązkowskiej pt. „Dobrostan psychofizyczny w pracy bibliotekarza – jak zmienić współczesną prozę w codzienną praktykę i uwolnić napięcie”. Udział w tych zajęciach pozwolił nam poznać sposoby radzenia sobie za stresem, który w obecnych czasach towarzyszy nam każdego dnia, także podczas pracy w bibliotece.

Z 16. Forum Młodych Bibliotekarzy wróciłyśmy z głową pełną wiedzy, inspiracji i pomysłów oraz informacjami niezbędnymi do ich realizacji. Wydarzenie to było wspaniałą okazją do wymiany doświadczeń, poznania najnowszych trendów i zastanowienia się nad przyszłością bibliotekarstwa. Tak, jak głosiło 16. FMB, „Biblioteka – ewolucja – rewolucja” – należy stawiać na rozwój i być otwartym na wyzwania, które stoją przed bibliotekami. Sami bibliotekarze są gotowi na zmiany i chcą aktywnie kreować przyszłość swoich instytucji. Udział w takim Forum z całego serca polecamy każdemu młodemu bibliotekarzowi i już zapraszamy do uczestnictwa w przyszłorocznym spotkaniu, które odbędzie się w Łodzi. Kto wie, może się tam spotkamy?

1 Quest definiuje się jako edukacyjną grę terenową z zabawą i nauką, poszukiwaniem i odkrywaniem skarbów, która łączy edukację i turystykę.

Katarzyna Maciantowicz

Konferencje w bibliotece – dla zdrowia

„Przypomnij sobie czasy szkoły podstawowej. Może ze wzruszeniem wspominasz stare, obdrapane ławki w ulubionej sali, nauczycielkę z uśmiechem wpisującą ci piątkę do dzienniczka i ulubione koleżanki. A może raczej pamiętasz momenty, gdy zaciskałaś zęby, żeby wysiedzieć do końca lekcji, bacznie obserwowałaś inne dziewczynki, żeby wiedzieć, co zrobić w danym momencie, albo starałaś się nie zwracać przypadkiem na siebie uwagi, bo ktoś mógłby zauważyć, że pozjadałaś skórki przy paznokciach i nerwowo ruszasz palcami u stóp w rozpadających się trampkach.

W tym czasie nauczycielka krzyczała na paru chłopców, którzy biegali po klasie i rzucali w siebie nawzajem kredą. Groziła, że wezwie ich rodziców do szkoły na rozmowę. Chłopcy byli do tego już przyzwyczajeni, a nauczycielka wiedziała, że wezwanie rodziców niczego nie zmieni, bo oni po prostu nie byli w stanie wysiedzieć w ławce. Mieli ADHD.

Co ciekawe, ta dziewczynka, którą byłaś, siedząca grzecznie w ławce z zaciśniętymi zębami, poobrywanymi skórkami i nerwowo ruszającymi się palcami u stóp – też je miała. Ale gdyby wtedy ktoś powiedział, że masz ADHD, to rodzice i nauczyciele popukaliby się w głowę. Że jak to?! Przecież dobrze się uczy, nie biega, słucha pani i nie stwarza problemów. Idealna piątkowa uczennica! Kto by pomyślał, że ta wzorowa dziewczynka może być dodatkowo w spektrum autyzmu, tak samo jak ten dziwny chłopiec z równoległej klasy, który nie bawi się z dziećmi i żyje we własnym świecie?”¹.

„Jestem autystyczna od urodzenia, ale nie wiedziałam o tym przez pierwsze trzydzieści kilka lat życia. Dorastałam w epoce, w której moja diagnoza – zespół Aspergera – jeszcze nie istniała. Dzieci podobne do mnie uważano za nietowarzyskie, nieśmiałe albo szczególnie uzdolnione. Rok po roku przynosiłam do domu opinie, że nie umiem współpracować i bawić się z innymi, że nie biorę czynnego udziału w zajęciach klasowych”².

„Kiedy przyczepiamy komuś etykietę, inni zaczynają go postrzegać przez jej pryzmat. Kiedy używamy terminu „autyzm”, wielu ludzi będzie go rozumiało odpowiednio, jednak wielu innych nie”³.

Rozumienie spektrum nadal autyzmu przychodzi nam z trudem. Obserwujemy wzmożony postęp technologiczny, mają miejsce nowe rozwiązania w medycynie, dowiadujemy się o kolejnych odkryciach w wielu dziedzinach. Pojawiają się również nowe narzędzia diagnostyczne. Zdarza się także, iż wyniki prowadzonych na przestrzeni lat badań otwierają nowe obszary, nadają zupełnie niespodziewany kierunek diagnostyczny, leczniczy, terapeutyczny. Nieraz już nauka udowodniła,

że coś, co było pewnikiem jeszcze kilka, kilkanaście lat temu, obecnie jest wypierane i prawdą staje się zupełnie coś innego.

Obok nauki toczy się życie zwykłych ludzi, którym odkrycia naukowców mogą dać nadzieję na dobrą zmianę, uratować zdrowie, poprawić jakość funkcjonowania – przy założeniu, że przeciętny obywatel będzie miał dostęp do tych odkryć i ich wdrożeń.

Spektrum autyzmu oraz zespół nadpobudliwości psychoruchowej

z deficytem uwagi (ADHD) to zagadnienia, o których w świecie nauki mówi się coraz częściej i obserwuje się dynamikę zmian w podejściu do diagnozy. Dziś świat jest w innym miejscu diagnostycznym, niż był jeszcze kilka lat temu. Przykładem tego są chociażby: specyfika badań dziewczynek i chłopców, kobiet i mężczyzn, bądź dane mówiące o współwystępowaniu autyzmu i ADHD⁴. Pojawia się coraz więcej diagnoz dorosłych osób w kierunku tych zaburzeń. Na rynku wydawniczym można

Prelegentki I Wojewódzkiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej *Spektrum autyzmu – poznać, zrozumieć, pomóc*. Źródło: <https://www.facebook.com/wojewodzkirosrodekmetodyczny/> [dostęp: 07.08.2024].

spotkać coraz więcej literatury poświęconej tej tematyce. Wielu zdiagnozowanych dorosłych decyduje się wydać książkę, by ich doświadczenie stało się drogowskazem dla tych, którzy poszukują odpowiedzi, gdyż czują i obserwują, że różnią się od „przeciętnego Kowalskiego”. Te książki nierzadko stają się światłem w tunelu, olśnieniem, pierwszym krokiem do zmian (przykłady wybranych książek znajdują się na końcu artykułu, dostępne są w Wypożyczalni Naukowej).

Opiekunowie dzieci zdiagnozowanych lub szukający pomocy w dotarciu do odpowiednich diagnostów skarżą się jednak na niewystarczający dostęp do specjalistów, do kogoś, kto wskaże kierunek i pomoże. Podobnie w przypadku dorosłych osób. W tym momencie z pomocą przychodzą różne wydarzenia edukacyjne, konferencje, spotkania – stacjonarne i online.

Wiosną 2024 r. Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wlkp. we współpracy m.in. z Wojewódz-

ką i Miejską Biblioteką Publiczną im. Zbigniewa Herberta zorganizował I Wojewódzką Konferencję Naukowo-Szkoleniową ph. „Spektrum autyzmu – poznać, zrozumieć, pomóc”. 10 kwietnia aula biblioteczna pękała w szwach, co świadczy o ogromnym zainteresowaniu tematyką. W wydarzeniu wzięli udział również pracownicy biblioteki w celu pogłębienia wiedzy i zdobycia narzędzia komunikacji z neuro różnymi czytelnikami.

Wśród prelegentów znaleźli się specjaliści: diagnosty, psychologowie, instruktorzy, terapeuci, m.in.: mgr Karolina Staszak-Sulikowska ze Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „Bratek” w Barlinku, dr Izabela Fornalik z Kliniki Terapii Poznawczo-Behawioralnej Uniwersytetu SWPS w Warszawie, mgr Katarzyna Poźniak ze Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Autyzmem w Gorzowie Wlkp., mgr Magdalena Kaźmierczak

Uczestnicy konferencji o spektrum autyzmie. Źródło: <https://awf.poznan.pl/gorzow/spektrum-autyzmu-poznac-zrozumiec-pomoc/> [dostęp: 07.08.2024].

z Pyramid Educational Consultants of Poland w Poznaniu, dr Justyna Forjasz z Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu. Poruszane zagadnienia dotyczyły komunikacji, wspierania postaw prozdrowotnych, dojrzewania i seksualności osób w spektrum autyzmu, podzielono się także przykładami dobrych praktyk. Znalazła również przestrzeń na zadawanie pytań ekspertom oraz na dzielenie się refleksjami. Głos zabierali pedagodzy, psychologowie, rodzice, opiekunowie. Zauważalne było wzruszenie, zwłaszcza u rodziców dzielących się na forum swoim doświadczeniem. Spotykali się bowiem się ze zrozumieniem i wyrozumiałością wśród uczestników konferencji. Wydarzenie podzielono na dwa bloki, pomiędzy którymi wystąpił zespół Autistica z Niepublicznej Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy w Gorzowie Wlkp.

Kilka refleksji po konferencji:

→ Widoczne jest zapotrzebowanie na wydarzenia tego typu, ponieważ jako społeczeństwo okazujemy się być otwarci, dążymy do zrozumienia i porozumienia. Za

rozumieniem idzie lepsza jakość komunikacji, a tym samym – jakość funkcjonowania. Jako placówka biblioteczna również na tym skorzystamy.

→ Dostrzegalna jest potrzeba dzielenia się doświadczeniem wśród osób, które spotykają się z trudnościami. Cenna staje się wymiana informacji, przestrzeń konferencji temu sprzyja.

→ Zauważalne są zmiany w podejściu do drugiego człowieka. Kiedy nieznane staje się oswojone, lęk przed nieznanym zostaje zastąpiony świadomością spowodowaną zdobyciem wiedzy.

→ Pojawia się ruch czytelniczy, bowiem rodzi się ciekawość zgłębiania zagadnień poruszanych na konferencji, na szkoleniu. Czasem jest on mniej dostrzegalny, czasem bardziej, jednakże misja biblioteki zostaje wypełniona. „Plusem dodatnim” staje się wdzięczność czytelnika, który dzięki wydarzeniu zorganizowanemu w bibliotece i następnie wypożyczonej książce zyskuje impuls do poprawy jakości swojego życia lub dostrzega szansę

na zmianę w funkcjonowaniu kogoś bliskiego.

Wojewódzka Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Spektrum autyzmu – poznać, zrozumieć, pomóc” zorganizowana w Książnicy Herberta była pierwszym tego typu spotkaniem w naszym regionie. Warto tutaj wspomnieć również o podobnej inicjatywie, która w gorzowskiej bibliotece ma miejsce od dwóch lat. Mowa o jesiennej Konferencji Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży, której organizatorami są: Fundacja Today Tomorrow Together oraz WiMBP w Gorzowie, a cel, który temu przyświeca, to pomoc młodym osobom znajdującym się w kryzysie psychicznym, budowanie więzi rodzica z dzieckiem oraz szukanie rozwiązań w systemowym wsparciu psychologicznym i psychiatrycznym.

*

Wybrane pozycje książkowe znajdujące się w zasobach Wypożyczalni Naukowej, przybliżające tematykę spektrum autyzmu oraz zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD):

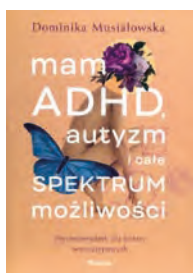
A. Robertson, *Miłość z ADHD. Jak dbać o relacje z osobami neuro różnorodnymi*, Kraków 2023;

M. Mikołajczyk, *Wspomaganie rozwoju dziecka w spektrum autyzmu. Poradnik dla rodziców i terapeutów*, Warszawa 2023;

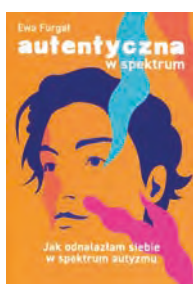
C. Kim, *Nieśmiali, skryci i społecznie niedopasowani. Przewodnik po życiu ze zespołem Aspergera*, Kraków 2018;

D. Musiałowska, *Mam ADHD, autyzm i całe spektrum możliwości*, Łódź 2024;

T. Grandin, R. Panek, *Mózg autystyczny. Podróż w głąb niezwykłych umysłów*, Kraków 2024;

E. Furgał, *Autentyczna w spektrum. Jak znalazłam siebie w spektrum autyzmu*, Warszawa 2023;

Autyzm u dzieci, wiedza kliniczna, red. E. Emich-Widera, B. Kazek, J. Paprocka, Warszawa 2022.

-
- 1 D. Musiałowska, *Mam ADHD, autyzm i całe spektrum możliwości*, Łódź 2024, s. 23-24.
 - 2 C. Kim, *Nieśmiali, skryci i społecznie niedopasowani. Przewodnik po życiu z zespołem Aspergera*, Kraków 2018, s. 13.
 - 3 T. Grandin, D. Moore, *Autyzm. Przewodnik. 9 postaw wspierających rozwój dzieci w spektrum*, Kraków 2022, s. 13.
 - 4 „Cztery badania analizowały częstotliwość współwystępowania ADHD wśród dzieci z autyzmem i przyniosły wynik wahający się pomiędzy 25,7 % a 65%”, [za:] T. Grandin, D. Moore, *Autyzm...*, op. cit., s. 144.

Młodzieżowe kino w gminie Bogdaniec

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu została jednym z laureatów kolejnej edycji programu „Wzmocnij Swoje Otoczenie”. Jest to program grantowy skierowany do mieszkańców terenów, na których Polskie Sieci Elektroenergetyczne prowadzą inwestycje lub eksploatacją istniejącą infrastrukturę. Celem programu jest wsparcie projektów związanych z rozwojem lokalnych zasobów społecznych, aktywizacją życia społecznego i kulturalnego oraz finansowa pomoc w ich wdrożeniu. Jego idea jest zbliżona do znanego i sprawdzonego rozwiązania, jakim jest budżet partycypacyjny, za pomocą którego mieszkańcy mogą aktywnie zmieniać swoją okolicę.

Dzięki przyznaniu przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne grantowi w wysokości 24 tys. złotych na terenie Gminnej Biblioteki Publicznej w Bogdańcu powstała sala kinowa, w której systematycznie wyświetlano filmy. Mieszkańcy naszej Gminy cieszą się nową przestrzenią wyposażoną m.in. w duży ekran do projekcji filmowych, rolety całkowicie zasłaniające salę, worki/poduszki, na których można wygodnie uczestniczyć w seansach.

Głównym celem projektu pn.: „Kino młodzieżowe” było stworzenie przestrzeni dla młodych ludzi z terenu Gminy Bogdaniec do rozwoju, współpracy a także działania

na rzecz mieszkańców gminy. W ramach realizacji projektu odbywały się cykliczne spotkania z młodzieżą dotyczące aktywności kinowej, w tym: warsztaty, spotkania dyskusyjne i inne. Ważnym aspektem, na który również ukierunkowano projekt, było stworzenie dla młodzieży miejsca, w którym nie tylko mogłaby planować wydarzenia kulturalne – projekcje filmowe, a także by miała SWOJĄ przestrzeń do spotkań, SWÓJ kąt, w którym mogłoby np. odrabiać lekcje, spotykać się na „pogaduchy”, czytać książki czy po prostu wypić ciepłą herbatę/ kawę w bezpiecznej i przyjaznej atmosferze. I tak właśnie się stało! W naszej bibliotece każdy znajdzie dla siebie przestrzeń – natomiast cieszy nas najbardziej to, że młodzież chętnie do nas wraca, że młodzi ludzie wiedzą, że tu jest dla nich miejsce, a przede wszystkim, że mają chęć działania na rzecz mieszkańców naszej gminy.

Dzięki otrzymanemu wsparciu z projektu WZMOCNIJ SWOJE OTOCZENIE mogliśmy rozpocząć wspólną inicjatywę nieodpłatnych projekcji filmowych w bibliotece. Dzięki odbiorcom, którzy dotychczas

uczestniczyli w naszych seansach wiemy, że to wspaniały sposób na wspólne spędzanie wolnego czasu. Co cieszy nas jeszcze bardziej? Od filmu całkiem niedaleko do książki! A ponieważ niektóre filmy opierają się na fabule ujętej w książkach – chętnie zachęcamy użytkowników kina do pogłębiania tematu i odnalezienia fabuły filmu w poszczególnych tomach.

Koniec realizacji projektu jest jednocześnie początkiem kontynuacji działań poprojektowych, które zamierzamy realizować tak długo, jak długo w naszej gminie będzie biblioteka. Liczymy, że będą to długie lata.

Tymczasem już w najbliższy piątek spotykamy się na nocnym seansie dla młodzieży – to najlepszy dowód na idealną kontynuację zaplanowanych działań. Oj będzie straaaasznie fajnie!

Nad inicjatywą czuwa Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu wraz z grupą młodzieży „Młodzi mają moc”, która w miarę posiadanych zasobów będzie zapraszała mieszkańców gminy, a także innych użytkowników do korzystania z kina.

Partner Gminnej
Biblioteki Publicznej
w Bogdańcu

*„Młodzieżowe kino” zrealizowano w ramach programu
Wzmocnij Swoje Otoczenie Polskich Sieci Elektroenergetycznych.*

Laureat: Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu

Więcej informacji o programie na stronie <https://www.wzmocnijotoczenie.pl>

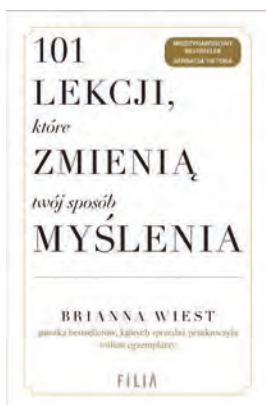
Organizatorem programu są @Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.,

<https://www.energetycznykompas.pl>

Katarzyna Patyk

TOP 10 WYPOŻYCZALNI NAUKOWEJ

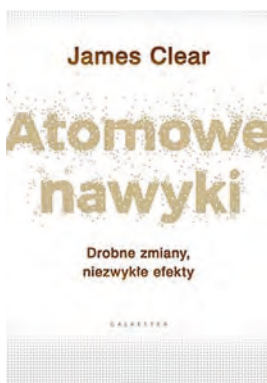

Brianna Wiest „101 lekcji, które zmienia twój sposób myślenia”

„Nic w życiu nie ogranicza nas bardziej niż my sami...”

Droga do szczęśliwego życia nie zawsze jest łatwa i prosta. Wyzwania, przed którymi stoimy, są doskonałą okazją do zmiany sposobu myślenia. Brianna Wiest odkrywa przed czytelnikami szkodliwe wzorce myślowe oraz wskazuje, jak je zmienić.

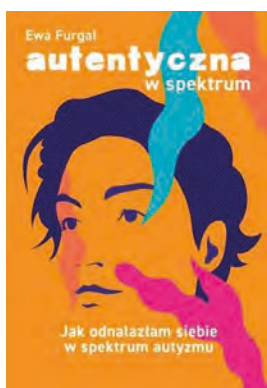
Odważ się myśleć inaczej i wymyśl swoje życie na nowo!

James Clear „Atomowe nawyki”

Każdy człowiek z pewnością ma mnóstwo negatywnych przyzwyczajeń i nawyków, które na co dzień rujnują ciało, umysł, a w skrajnych przypadkach życie. Dlatego tak ważne jest, by wzmacniać nawyki pozytywne. James Clear stworzył jeden z pierwszych modeli zachowania człowieka, w którym przyzwyczajenia wynikają z bodźców zewnętrznych połączonych z emocjami wewnątrz naszego „Ja”.

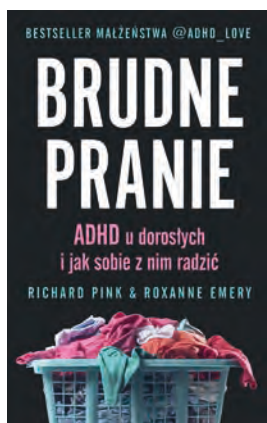
Po przeczytaniu książki „Atomowe nawyki” poznamy 4 kroki do zmiany swojego zachowania. Gorąco polecam!

Ewa Furgał „Autentyczna w spektrum. Jak odnalazłam siebie w spektrum autyzmu”

Ewa Furgał w swoim poradniku *Autentyczna w spektrum. Jak odnalazłam siebie w spektrum autyzmu* tłumaczy, na czym polega i jak wygląda kobiece oblicze autyzmu. Sama została zdiagnozowana już jako dorosła osoba.

Jeśli podejrzewacie, że możecie być w spektrum, będzie to dla was idealna lektura. W książce znajdziecie wskazówki oraz porady, które pomogą znaleźć odpowiedzi na nurtujące pytania.

Richard Pink, Roxanne Emery „Brudne pranie. ADHD u dorosłych i jak sobie z tym radzić”

Jak wygląda życie dorosłej osoby z ADHD? Z pewnością to czysty chaos! Książka stanowi doskonałe źródło wiedzy dla partnerów, rodziny, przyjaciół czy bliskich, którzy chcą zrozumieć zachowania osób z ADHD i wesprzeć ich w codziennym życiu.

Jessie Inchauspé „Glukozowa rewolucja”

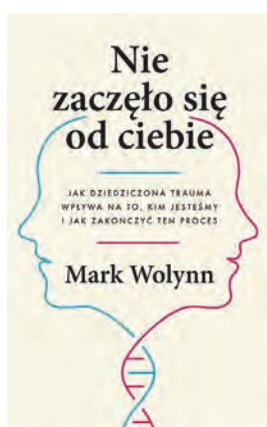
Ta książka to międzynarodowy bestseller! Według badań dziewięćdziesiąt procent z nas doświadcza gwałtownych skoków glukozy nawet o tym nie wiedząc. Symptomy? Zachcianki żywieniowe, ciągłe zmęczenie, mgła mózgowa, zaburzenia snu, obniżona odporność, trądzik. Z czasem dochodzą do tego choroby przewlekłe, takie jak cukrzyca typu 2, nowotwory czy demencja. Autorka w swojej książce radzi, jak zadbać o swoje zdrowie bez konieczności wprowadzania radykalnych zmian.

Gabor Maté „Kiedy ciało mówi nie”

Czy można umrzeć z samotności? Czy istnieje połączenie między zdolnością wyrażania emocji a chorobą Alzheimera? Doktor Gabor Maté w swojej książce przedstawia naukowe dowody na to, jaką rolę odgrywają stres i emocje w występowaniu wielu chorób cywilizacyjnych, m. in.: zapalenia stawów, nowotworów, cukrzycy, chorób serca, zespołu jelita drażliwego czy stwardnienia rozsianego.

Ta pozycja książkowa to mój zdecydowany faworyt!

Mark Wolynn „Nie zaczęło się od ciebie”

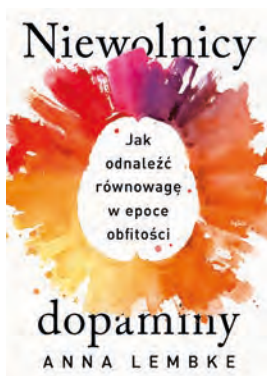
Najnowsze badania dowodzą, że traumatyczne doświadczenia mogą być przekazywane z pokolenia na pokolenie. Nie muszą być efektem wydarzeń, których doświadczyliśmy osobiście. Depresja, zaburzenia lękowe czy chroniczny ból często są zakodowane, głęboko ukryte w naszych genach i mogą mieć bezpośredni wpływ na nasze życie.

Agnieszka Kozak, Jacek Wasilewski „Uwięzieni w słowach rodziców”

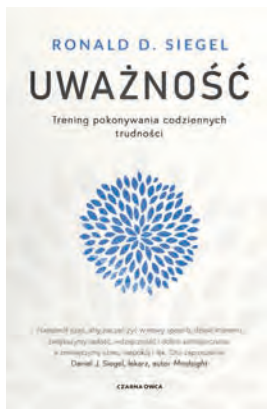
„Słowa, które niszczą. Słowa, które budują...”

Nieraz w życiu słyszeliśmy od rodziców: „dzieci i ryby głosu nie mają” lub „chłopaکی nie płaczą”. Takie słowa działają jak zaklęcia – mogą przez długie lata tkwić w nas i kształtować negatywne wzorce myślenia i działania. Jak się od nich uwolnić? Na te i inne pytania odpowiedź znajdziecie właśnie w tej książce.

Anna Lembke „Niewolnicy dopaminy”

Żyjemy w czasach, w których mamy nieograniczony dostęp do bodźców zapewniających nam źródło nieustających przyjemności: jedzenia, substancji uzależniających, hazardu, zakupów, mediów społecznościowych itp. Psychiatra Anna Lembke w ciekawy sposób opisuje, jak działa neurobiologiczny mechanizm nagrody oraz wyjaśnia, dlaczego nieustanne dążenie do przyjemności prowadzi do bólu.

Ronald D. Siegel „Uważność”

Ronald D. Siegel jest doktorem psychologii. Od ponad 35 lat wykłada w Harvard Medical School. W swojej książce dzieli się wiedzą na temat łączenia metody uważności i psychoterapii. Czym jest uważność? To przede wszystkim droga do lepszego samopoczucia oraz narzędzie, dzięki któremu lepiej poradzimy sobie z życiowymi problemami. Będziemy bardziej wydajni, porzucimy niezdrowe nawyki i przestaniemy odczuwać stres czy trudne emocje, z którymi do tej pory sobie nie radziliśmy.

Ta książka to zaproszenie do lepszego życia!

